

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я   Б Е Л А Р У С К А Я   Г А З Е Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выданьня газэты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

Давер Эўропы

Дыпляматычны наступ беларускай апазыцыі вачыма сусветнай прэсы: Свабодная Беларусь займела твар і голас у Эўропе. Старонка 17.

Аршанская нявольнікі ў Рәсей

Паехаў працаўцаў — стаў рабом у Калмыкії. Старонка 8.

Пытаныне з АЭС вырашана

Коштам 2,5 мільярды, калі расейская, 5 мільярдаў, калі

Старонка 14.

Маці палітвязняў

У НУМАРЫ

французская, яна пакрые чвэрць патрэбай краіны ў энергii. Старонка 6.

«Рок-каранацыя» вяртаецца

28 лютага, пасля

двуҳгадовага перапынку.

Старонка 34.

Роздум інквізытара на руінах Акудовіча

Філёзаф Пётра Рудкоўскі ОП адказаў на самы шумны мэтафізичны трактат 1990-х — «Мяне няма». Старонка 42.

Замяталін зноў запатрабаваны

у штабе Лукашэнкі. Старонка 4.

КАЛІ Б...

...ЦВК змагаўся з карупцый. Старонка 47.

Аловак запаволенага дзеяньня

Гісторыя з дацкімі карыкатурамі настолькі заблытаная, што, каб не заблытацца яшчэ больш, трэба адшукаць пачатак ніткі. Пачалося ўсё зь дзіцячай кніжкі. Корэ Блютген — самы паспяховы дзіцячы пісьменнік Даніі. Народы так званага «трэцяга сусвету» — ягоная слабасць... Піша Алесь Курдыцкі з Бэрліна. Старонка 19.

факты і камэнтары

Замяталін ізноў запатрабаваны 4
Казулін у «Обозрэвателе»: «Як навуковец, я цікаўлюся астралёгіяй» 4
«Наш стратэгічны плян — самазахавацца» 5
Вольга Іпатава: Хай гэта будзе на сумленьні Казуліна 5
Статкевіч: ня варта распывляць сілы па ўчастках 6
Дзяржкантроль: 10 570 прыцягнутых да адказнасці за 2005-ты 6
Пытаньне з АЭС вырашана 6
У Менску паболее «ягуараў» і «лэндровэраў» 6
Стары, у прынцыпе, дзяркач 6
Златка, луста і хадун 7
Lingva-бы: макарона бяз плюшчу 7
Папаўненне ў саборы 36

пішуць чытачы

Народны блог 19 8
Аршанская няволінікі ў Расте 8
Магілёўцы адзначылі ўгодкі паўстання 8
Цяжкая спадчына Рэчы Паспалітай 26
Пошта Рэдакцыі 26
Андрэй Павач. Ар'егард імперыі 27

хроніка

У турму за графіці 11
Сыціслая хроніка рэпрэсій і супраціву 12
Маці палітвязняў 14

ІДРЖАН

БРСМ — гэта БЛСМ 16

мы самі

Шукаем падпісчыкаў «НН»!!! 10
Падзякі ахвярадаўцам 10

з усіх старон

Свабодная Беларусь зымела твар і голас 17
Аловак запаволенага дзеяньня 19

культура

Падарожжа ў мінуўшчыну 30
«За Беларусь» 32
Насутрач сонцу 33
«Рок-каронацыя» вяртаецца 34
Хто першы, той лепшы 35
«Песні свабоды» выйдуць за месяц да выбараў 43

аўтарскія рубрыкі

Павал Севярынец.
Лісты зь лесу: Лёгіка з чырвонай пэнтаграмай ... 12
Аляксандар Класкоўскі.
Палітычная кухня: Іваноў заўжды гатоў 24
Лёлік Ушкін. Левым вокам: Бінга. Бінга 25
Віталь Тарас. Іншымі словамі: Унукі XX звезды 28

стыль жыцця

Капыткі 37
У Турын без «турыстаў» .. 45

літаратура

Сяргей Харэўскі.
Мэліядраматычны сэрыял, шпіёнскі раман і фільм жахаў 38
Сяргей Вітушка.
Я грамадзянін Вялікага Княства Любові 39
Ева Вежнавец. Шлях дробнай сволачы 40
Пётра Рудкоўскі. Роздум інквізытара на руінах Акудовіча 42
Газэтка дзеткам: Сеў дракончык 43

калі б...

Вясёлыя карцінкі 47

АД РЭДАКЦЫІ

Карані і мэта праекту “Казулін”

Палітычнае рада Аб'яднаных дэмакратычных сілаў вырашила спыніць перамовы з Казулінам. Адбылося гэта толькі 8 лютага, за 40 дзён да выбараў, хоць незалежная экспэртная супольнасць даўно папярэджвала, што праект “Казулін” можа быць съядомым ашуканствам дэмакратычнага электарата. Прабірачным праектам, які мае на мэце пасяець разгубленасць і нявер'е.

Хто такі Казулін на самой справе і чаму да яго на шыль вешаецца частка беларускай інтэлігенцыі?

Працяг на старонцы 26.

Дзякую, фраў Мэркель!

Калі візит Мілінкевіча ў Літву ды Польшчу можна было прадказаць, дык прарыў у Брусаэль, Парыж і тым больш у Бэрлін — сапраўдная сэнсацыя. Нельга ўяўіць сабе, каб Шродэр прымай у сваім кабінцы палітыка, няўгоднага ягонаму «сябру Ўладзімеру». У адрозненінне ад былога канцлера-«заходніка», Ангела Мэркель яна мае сантымэнт да трубаў. Яна вырасла ў ГДР, і сцугацьлю ў Беларусі разумее без дадатковых тлумачэнняў. Тым цяжэй яе падмануць беларускаму рэжыму.

Працяг на старонцы 26.

Калі хто мае знаёмых

якія раней чыталі незалежныя газэты, а цяпер ня маюць доступу да іх, калі ласка, расскажэце ім пра магчымасць чытаць «Нашу Ніву», пра тое, як яна даходзіць, і дайце ім пабачыць газэту. Важна, каб шэраг чытачоў расцягнуўся.

Каб гарантавана атрымліваць «Нашу Ніву»

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрес. Адначасова Рэдакцыя звязаецца з просьбай ахвяраваць на выданье. Дэталі — старонка 9.

JOEL R. DAPALKEVICH

Што ні тъзень, то новы палітвязень. І лягата быў арыштаваны Артур Фінькевіч. За надпіс на плоце "Мы хочам новага" яму пагражае турэмнае зняволенне. Цяпер ён на Валадарцы, і чакае суду. 8 лягата яму споунуся 21 год. Сябры прынеслы торт, падпісалі паштоўкі ды хацелі перадаць у камэр. У прымік-разьмеркавальніку падарункі не прынялі, спаслаўшыся на сантарныя нормы. Падрабязнасць — на старонцы 15.

Замяталін зноў запатрабаваны

Палкоўнік Уладзімер Замяталін цяпер працуе намеснікам Віктора Шэймана — кіраўніка перадвыбарчага штабу А.Лукашэнкі. Такую інфармацыю «НН» атрымала адначасова з розных крыніц.

Прэс-сакратар штабу Лукашэнкі Зыміцер Косыцін пацвердзіў, што Замяталін зьяўляецца ў штабе: «Ён прыходзіў, зь ім праводзіліся кансультаты на прадмет таго, ці згодны ён працаўца». Аднак у яго німа працоўнага кабінету, тэлефона. У звязку з гэтым я не могу пацвердзіць, што ён працуе ў штабе».

Іншыя крыніцы кажуць, што працоўны кабінет у Замяталіна ёсьць. І што ён — намеснік Шэймана, адказны ў шта-

бе за ідэялагічны кірунак. І што начальнік ізноў паклікаў яго яшчэ два месяцы таму.

У 1994 г. Замяталін працаваў у штабе Вячаслава Кебіча, з 1995-га па 2001-шы — пры Лукашэнку. Быў віц-прем'ерам, першым намеснікам кіраўніка Адміністрацыі прэзыдэнта. Але 12 верасня 2001 г., на трэці дзень пасля прэзыдэнцкіх выбараў, быў зняты з гэтай пасады. Пэўны час ён жыў у Маскве. І вось — чаргове вяртанье. Што азначае яно?

Палітгледальник Андрэй Суздальцаў лічыць, што Замяталін — непераўзыдзены палітэхноляг, вельмі прафесійны, прычым «не навучаны, а таленавіты»: «Ён можа раскруціць усё — ад сельскагаспадарчай выставы да кандыдата ў прэзыдэнты. Ён зробіць гэта цынічна, ня лічачыся з рэпутацыяй і эти-

кай. Ён у 1996-м вынайшаў тэрмін «народны прэзыдэнт», яго праца дапамагла Лукашэнку абыграць усіх падчас лістападаўскага крызісу-96. Улада ўпершыню вымушана «купляць» прэзыдэнцкую кампанію, яна апэруе вонкавым рэсурсам — газам, сама кампанія ідзе няроўна. 2 млн подпісаў — съведчаныне таго самага. Замяталін рыхтуе мабілізацыю народных масаў, старт якой будзе дадзены ўсебеларускім народным сходам, дзе будзе адбывацца перадача ўлады народам свайму прэзыдэнту. Вось гэты трэптых «прэзыдэнт—народ—дзяржава», стварэнне такога тыпу божышча, адзінага ў трох абліччах, — пэрсанальная справа Замяталіна». Улада ператвараеца ў рэлігію, і Замяталін тут незаменны піаршчык, мяркую А.Суздальцаў.

Зыміцер Дрыгайла

Казулін у «Обозревателе»: «Як навуковец, я цікаўлюся астралёгіяй»

Блізкая да лукашэнкаўцаў газета «Обозреватель» надрукавала паласныя інтарвю з «патэнцыйнымі кандыдатамі ў прэзыдэнты» Сяргеем Гайдукевічам і Аляксандрам Казулінам.

С.Гайдукевіч прафесійна хвалиць Лукашэнку і ганіць аб'яднаную апазыцыю. Ён прызнае, што прэзыдэнтам у 2006 годзе ён «ня стане», але съцвярджае, што «зарабіў права на парламэнцкую трывбу».

А.Казулін, у сваю чаргу, выражает гатоўнасць «выступіць з дакладам на ўсебеларускім народным сходзе». Таксама ён паведамляе, што ў выпадку абрання прэзыдэнтам яго другі дэкрэт будзе пра тое, што «партрэты першага прэзыдэнта Рэспублікі Беларусь могуць заставацца там, дзе яны сёняня вісіць».

Меркаванье А.Казуліна пра А.Мілінкевіча, з якім ён вядзе перамовы пра каардынацыю на выбарах: «ён выдаваў гранты» і

«зьяўляецца вылучэнцам Партыі БНФ». Кажа: «Я лічу: тыя, хто змагаеца з рэжымам, насамрэч вельмі нялагаў зь ім зжыціся». І нарэшце: «Я супраць любога, нават супрэпразаходнія сцэнару, які нам навязваеца».

Журналістка «Обозревателя» спасылаеца на «дасыльдаваныні астролягія», што друкаваліся ў мінулым нумары газеты, паводле якіх Казулін «першага месца не відаць». Вось што на гэта адказвае А.Казулін:

«Што датычыць астралягічных прагнозаў, то я як навуковец сам цікаўлюся астралёгіяй і падтрымліваю сяброўскія адносіны з буйнымі спэцыялістамі ў гэтай галіне ведаў. Магу адзначыць, што сп.Лукашэнка карыстаецца паслугамі граматных астролягіяў. І даты 9.09.2001 і 19.03.2006, нягледзячы на вонкавую нелягічнасць іх прызначэння, спрыяльныя для яго». Але А.Казулін прадракае А.Лукашэнку

PHOTO BY MEDIABAN.NET

проблемы падчас наступнага тэрміну, у выніку чаго той «абавязаны будзе кардынальна змяніць свае падыходы і знайсці новых саюзнікаў».

Газета «Обозреватель» выдаецца бізнесоўцам Сяргеем Ат-рошчанкам. У свой час хадзілі чуткі, што яна была створаная з згоды Рады бессыякі.

Яўген Васілеўскі

**У чыіх руках
сініцы
Казуліна
і Гайдукевіча?**

«Наш стратэгічны плян — самазахавацца»

Аляксандар Казулін
адкінуў прапановы
Мілінкевіча.

Спадзевы на тое, што А.Казулін далучыцца да адзінага кандыдата ад дэмакратычных сілаў да рэгістрацыі прэтэндэнтаў Цэнтарвыбаркамам, ляснулі.

4 лютага Аляксандар Мілінкевіч прапанаваў А.Казуліну вырашыць пытаньне пра ўдзел у выбарчай кампаніі аднаго дэмакандыдата па пяці крыйтэріях:

- колькасны склад ініцыятыўнай групы;
- колькасць сабраных подпісаў;
- колькасць партыяў і грамадzkих арганізацыяў, якія падтрымалі прэтэндэнта (шырыня кааліцыі);
- рэйтынг паводле дасьледаванняў незалежных сацыялягаў;
- публічная міжнародная

Падтрымка як на Захадзе, так і на Ўсходзе.

Адказ ад А.Казуліна прыйшло ў імгненні — у панядзелак, 6 лютага. Ён адкінуў прапанову Мілінкевіча. У лідэра БСДП(Г) прапанова іншая: падпісаць дамоўленасць, паводле якой у выпадку нерэгістрацыі аднаго з двух Аляксандраў, падтрымаць другога кандыдата.

Намеснік кірауніка штабу А.Мілінкевіча, Віктар Карняенка ў панядзелак сустрэўся з

прадстаўнікамі штабу А.Казуліна. З В.Карняенкам размаўлялі намеснікі кірауніка БСДП(Г) Анатоль Ляўковіч ды Аляксей Кароль, і Іван Анташкевіч (які яшчэ летасць быў сябром АГП). В.Карняенка пачуў наступнае: «Наш стратэгічны плян — самазахавацца як партыі яшчэ на пяць год. А для гэтага мы абразі новага лідэра, вядзём пошук фінансаў, будзем праводзіць раскрутку партыі. У нас супольная мэты, а ня тыя супяречнасці, што ляжаць у падмурку вашай праамэрыканскай кааліцыі...»

С.Карняенка так пракаментаваў вынікі сустрэчы з казулінцамі: «Гэта абуральны й хамскі адказ. Камандзе Казуліна перапіска з намі патрэбная як PR-матэрыялы. Гэтыя пляны нічога супольнага з стратэгіяй перамогі на прэзыдэнцкіх выбарах ня маюць. Таму нам тэрмінова трэба сканчаць гэты «перамоўны

працэс», бо гэта толькі блытае людзей, дае ім дарэмную надзею на нейкі плён перамоўваў».

Амаль адначасова выйшла газета «Обозреватель» з інтарв'ю кандыдата ад сацыял-дэмакратаў, дзе ён, мякка кажучы, не па-сяброўску выказваецца на адрес А.Мілінкевіча і дэмакратычных сілаў.

У дадатак на круглым стале ў Маскве 6 лютага А.Казулін заявіў на адрес дэлегатаў Дэмакратычных сілаў і А.Мілінкевіча: «Тут увогуле няма ніводнага сур'ёзнага чалавека», а калі ў залі зъявіўся прадстаўнік Адміністрацыі Путіна, кінуў: «Ды БНФ вас, расейцаў, увогуле лічыць акупантамі».

З увагі на такія заявы А.Казуліна і ягоныя каманды штаб А.Мілінкевіча 8 лютага прыняў рашэнне, што далейшыя размовы з А.Казуліным ня маюць сэнсу.

Зыміцер Дрыгайла

Вольга Іпатава: Хай гэта будзе на сумленьні Казуліна

Пісьменніца Вольга Іпатава даслала ліст, у якім яна заяўляе, што больш не падтрымлівае А.Казуліна.

«У перадачы радыё «Свабода» «Праскі акцэнт» двойчы падкрэслівалася, што я — у шэрту людзей «вакол Казуліна». Хачу ў сувязі з гэтым удачлайдзіць сваю пазыцыю.

Я сапраўды больш за год таму падпісала, сярод іншых, звартот да народу Беларусі грамадзкага аб'яднання, якое ўзначаліў Аляксандар Казулін. Але ў ягоную каманду ці партыю, тым болей з часоў ягонага кандыдатства, я не ўваходзіла і не ўваходжу.

У час Кангрэсу дэмакратычных сілаў я галасавала за Мілінкевіча і цалкам падтрымліваю ягоную шылтформу, а таксама вылучэнне адзі-

нага кандыдата.

Але пры ўсім тым я ня стала б абыяграць слова, што прагучалі ў «Праскім акцэнце» (урэшце, А.Казулін заяўляе пра сябе як пра дэмакрата), каб не ягоныя апошнія заявы, у прыватнасці, пра тое, што нам не падыходзяць «празаходнія рэвалюцыйныя» і што Лукашэнка павінен засцяца «станоўчым героем».

Я лічу, што сумленных людзей ужо ў працэсе вылучэння дэмакратычных кандыдатаў загналі ў такія абштурті, што адзінам сродкам дамагацца праўды будуть менавіта вулічныя акцыі. А што тыгыць станоўчага героя — то няхай гэта застаецца на сумленьні асабіста спадара Казуліна».

Статкевіч: ня варта распыляць сілы па ўчастках

У Баранавічах адбылося паседжанье Выканаўчага бюро Цэнтральнага аргкамітэту актыўістуў былое Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная грамада). Гэтыя актыўісты не прызналі абрачнія А.Казуліна лідэрам партыі.

На паседжанні сябры бюро абмеркавалі тактыку дзеяньняў аўяднанай апазыцыі з мэтай абароны вынікаў галасавання 19 сакавіка. Усе яны лічаць, што прапанова паклікаць выбарцаў сабрацца ў дзень выбараў не на плошчы, а калі выбарчых участкаў непрымальнай. «Гэта распыліць сілы ў дэмабілізуе актыўных прыхільнікаў дэмакратыі. Такая пропанова можа сьведчыць пра недахоп распушчасці ў яе аўтараў», — сказаў старшыня аргкамітэту БСДП (НГ) Мікола Статкевіч, што адбывае зараз пакаранье на «хіміі» ў Баранавічах.

ЯВ

Дзяржкантроль: 10 570 прыцягнутых да адказнасьці за 2005-ты

Летась Камітэтам дзяржкантролю было праведзена 13,5 тыс. праверак, 10 570 чалавек прыцягнулі да адказнасьці, заведзена 447 крымінальных справаў. 1776 крымінальных справаў узбудзіў Дэпартамэнт фінансавых рассяльедаваньняў КДК. У прыбытак дзяржаве пайшло 121,6 млрд руб.

У 2004 г. у ходзе 13 тыс. праверак КДК да адміністрацыйнай адказнасьці было прыцягнута 11 256 чалавек. Тады выявілася, што 97% правераных арганізацый працавалі з парушэннем заканадаўства. Сёлета гэтую статыстыку вырашана не агульна.

Яўген Васілеўскі

У Менску паболее «ягуараў» і «Лэндовэрэў»

Аўтахолдынг «Атлянт-М» падпісаў дылерскія контракты на продаж і сэрвіс у Беларусі ангельскіх *Land Rover*, *Jaguar* і карэйскай *KIA*. Пра гэта «НН» паведаміў памочнік гендырэктара холдынгу Ільля Прохараў.

«Гэта іміджавы праект, бо значных аб'ёмаў пра дажаў у Беларусі «лэндовэрэў» і «ягуараў», якія не каштоўнікі менш за 50

тыс. даляраў, уявіць немагчыма. Аднак на попыт мы ўсё ж разылічавам», — сказаў Прохараў.

У сітуацыі з маркай *KIA* матывацый іншая. Апроч таго, што «Атлянт-М» стаў першым афіцыйным партнёрам у Беларусі, кампанія перасъедзе камэрцыйныя мэты, бо цэны на *KIA* дазваляюць спадзявацца на прыбытак.

ЯВ

Холдынг «Атлянт-М» складаецца з мноства гандлёвых і сэрвіс-прадпрыемстваў — як аўтамабільных («Лібэрці мотарэз», «Холпі», «Трайнда»), так і іншых («Менскі транзытны банк», «Атлянт тэлекам»).

Стары, у прынцыпе, дзяркач

На беларускай тэлевізіі з'явілася сатырычная праграма.

Вось прафэсар вучыць сабачку адключачь лямпачку, чаму няздольны навучыцца сам (мараль: «Сыходзячы, тушице сывятло!»); вось шкоднік не аддае наведвальніку книгу скаргай. Знаёмая я даўно забытая інстанцыі вярта-

юща на экран.

Героі «дзяркачовай» сатыры — «асобныя недахопы» шчаслівага й стабільнага грамадзтва: дробныя шахрай, нядайныя гаспадары, няветлівыя чыноўнікі.

Пяціхвілінны «Дзяркач» (дворніцкая мятла дадаецца) нагадвае нядайна адноўлены расейскі «Фітиль».

У беларускім «Дзяркачы» рэй вядзе дэпутат палаты

прадстаўнікоў, былы генэральны дырэктар Купалаўскага тэатру Генадзь Давыдзька. Зь нязмушанай лёгкасцю есьць старонкі, высоўвае язык, застрашае й абяцае. Абрамляе Давыдзьку музыка «Лепрыконсай». Нягледзячы на беларускую шыльду, «Дзяркач» гучыць па-расейску.

«Дзяркач» зрабіў бы фурор на БТ гадоў 25 таму.

Андрэй Расінскі

Пытанье з АЭС вырашана

Станцыя коштам ад 2,5 да 5 млрд даляраў пакрые чвэрць патрэбаў Беларусі ў электраэнэргіі.

Пра тое, што ў Беларусі будзе пабудавана атамная электрастанцыя, паведаміў пры канцы мінулага тыдня старшыня НАН Беларусі Міхаіл Мясыніковіч на агульным сходзе навуковых супрацоўнікаў Акадэміі. Магутнасць АЭС складзе 2 млн кіляват, што дазволіць забяспечыць каля 25% патрэбаў краіны ў электраэнэргіі. У эксплюатацыю АЭС будзе ўведзеная ў 2015—2020 г.

У Беларусі да 2008 г. дзейнічае маратор на будаўніцтва АЭС. Аднак пра тое, што без будаўніцтва АЭС не абысьціся, гаварылася за апошняя гады шмат разоў. Цяпер больш за 85% энэрганосібітаў, што спажывае Беларусь, імпартуюцца з Расеі, зь іх 70% — прыродны газ, кошт якога, хоць бі перамог на презыдэнцкіх выбарах, будзе падвышаша. 15% энэргіі — сумольныя выслікі працы 27 беларускіх электрастанцыяў агульной магутнасцю 7807 МВт. Паколькі ядзернае паліва ў некалькі разоў таньнейшае за арганічнае, дык з пачаткам працы АЭС сабекошт выпрацаванай энэргасыстэмай электраэнэргіі зьнізіцца на 20%, мяркуюць спэцыялісты НАН.

Вядома таксама, што калі рэактары ўсё начыньяне будзе рассейскім ці іранскім, — дык АЭС будзе каштаваць каля 2,5 млрд даляраў, калі французскім — каля 5 млрд.

Зыміцер Дрыгайла

**Дэпутат палаты
прадстаўнікоў
Генадзь
Давыдзька
стварыў
сатырычны
кіначасопіс.**

Златка, луста і хадун

Сетка бістро «Хутка-смачна» беларусізавала назвы сваіх прадуктаў.

Як чароўныя агенчыкі на балоце, то тут, то там узынікаюць у нашым жыцці астравы беларускасці. І не бяды, калі каторы раптам згасыне — тут жа ўспыхне яшчэ колькі. Палітыку, музыку, Інтэрнэт, юрыспрудэнцыю ахоплівае беларусізацыя. Цяпер вось і пад'есыці на хапка можна панаску.

У сетцы грамадзкага харчаванья звыклыя сучаснаму беларусу стравы цяпер можна набыць пад беларускімі назвамі. У прыватнасці, шапкі «Хутка-смачна» ў сваім мэню прапануюць златку, лусту і хадун, а таксама кілбасу «Вясковую» і «Гаспадар». Намесьнік генэральнага дырэктара кампаніі «Эксп-

рэс-сэрвіс 91», уладальніка сеткі крамаў «Сялянскія прысмакі» і бістро «Хутка-смачна», Канстанцін Туровіч наступным чынам тлумачыць назвы страваў: «Луста — той самы бутэрброд, толькі ў нас гэта луста хлеба з салам ці паляндвіцай. Проста і па-наску. Хадун, ці хот-дог, назвалі так, бо есьці яго можна ідуучы. Зьеў — і хадзі цэлы дзень!» Златка — луста белай булкі з сырам і вяндлінай, палітая маянэзам ці кетчупам. «Сялянскія прысмакі» — кілбасы «Вясковая», «Гаспадар» — робяцца так, як яшчэ бабулі нашыя гатавалі, — дадае сп. Туровіч. — Усё робіцца з натуральных прадуктаў, без дамешкаў і штучных смакавых узмацняльнікаў».

Падзяліўся намесьнік дырэктара і сакрэтам высокіх смакавых якасцяў мясных страваў: «Робім толькі са свежага мяса, не замарожанага, а

толькі ахалоджанага. Прыйгатаваная з такога мяса кілбаса ці нешта іншае доўгі час не псуецца, нават у гарачынню. Ведаю людзей, якія нашыя кілбаскі адмысловы набывалі перад ад'ездам на курорт». Апроч мяснога можна пакаштаваць салатак з бурачоў, морквы і капусты.

Нядайна з Гішпаніі прыйшло запрашэнне ад тамтэйшай асацыяцыі бістро паўдзельніцаць у ганараваныні найлепшых страўняў гэтай клясы. Бістро «Хутка-смачна» атрымала за платы прыз за найлепшыя напоі і прадукты харчаванья.

Сёння ў Менску дзейнічае сем крамаў «Сялянскія прысмакі». Намесьнік старшыні ТБМ Сяржук Кручкоў у гутарцы пра беларуское мэню сталічнага бістро зазначыў: «Вельмі прыемны факт. Яго нельга пакідаць без увагі і падзякі».

Сямён Печанко

Lingva-by: макарона бяз плушчу

Высілкамі сяброў ТБМ пачало працу бюро перакладаў «LINGVA-BY». Яно ажыццяўляе пераклад на беларускую, расейскую, ангельскую, нямецкую,польскую, літоўскую мовы, а таксама са швэдзкай і французскай моў. Неўзабаве съпіс папоўніцца чэскай мовай.

Каардынатар Сяржук Кручкоў называе прычынай стварэння бюро частыя звароты да грамадзкага аб'яднання з боку айчынных і замежных вытворцаў з просьбамі пераклаццаць дакументацію на беларускую мову. Бюро мае шэраг асаблівасцяў, якія адіншыя перакладчыцкіх кантораў. Адна з іх — усе перакладчыкі на толькі на

прафэсійным узроўні валодаюць замежнымі мовамі, але ёсьць актыўнымі носьбітамі беларускай, што дазваляе ім рабіць прамы пераклад з/на беларускую. Гэта эканоміць час ды пазбаўляе кліентаў ад дадатковых выдаткаў.

Прыём замоваў, аплата і атрыманнне падрыхтаванага перакладу можа здзяйсняцца праз Інтэрнэт. Пры гэтым стваральнікі

сэрвісу падкрэсліваюць некамэрцыйнасць сваёй дзейнасці. «Галоўная задача ў тым, каб максымальна пашырыць выкарыстаныне беларускай мовы сярод айчынных вытворцаў», — кажа С.Кручкоў. У праекце задзейнічаныя выпускнікі Лінгвістычнага ўніверсітэту, Інстытуту мовазнаўства НАН Беларусі, беларусы замежжа.

Бюро ўжо мае ў актыве сталых кліентаў. Гэта ТАА «Аквасан» — вытворца бытавой хіміі, прадстаўніцтва фірмы «Бош» у Беларусі, Беларуская чыгунка, Менскі мэтрапалітэн, французская пасольства, фабрыка кандытарскіх вырабаў «Сладыч»,

Дзяржстандарт. Таксама гатовыя пераклады: праект новых беларускіх правілаў дарожнага руху, пераклад сайту *BELSYS GROUP* (міжнародныя грузаперавозкі), паштовай службы «Тэлеграф», лякалізацыя праграмы Інтэрнэт-тэлефаніі *Skype*, лякалізацыя комплексу дыстанцыйнага навучання *Moodle*, Дзяржстандарт «Тавары нехарчоўся».

Больш падрабязна пазнаёміца з дзейнасцю сэрвісу можна па адрасе www.lingva-by.com. Таксама можна знайсці расцэнкі на паслугі.

Дзейнасць бюро мае дысцыплінаваць як сваіх, так і замежных вытворцаў, чыя прадукцыя афармляецца па беларуску. Застаецца чахаць, што беларускі спажывец ня будзе больш ламаць галаву над дзіўнымі інгрэдыентамі расейскай макароны «Макфа», сярод якіх ёсьць і загадкавы плушч.

СП

Народны блог 19

1 лютага ў Сеціве створаная новая ініцыятыва, прысьвеченая сакавіцкім выбарам, — Народны блог 19.

Адміністрацыя новага рэсурсу заклікае ўсіх актыўных выбаршчыкаў прыняць удзел у абмеркаваныні перадвыбарчай сітуацыі. У рамках блогу плюнусцца сутыкнучы самыя розныя меркаваныні — ад афіцыйных да радыкальна-апазыцыйных, а таксама наладзіць завочныя дабаты паміж прэтэндэнтамі на презыдэнцкую пасаду. Робіцца гэта з улікам таго, што сапраўдных публічных дэбатаў ня будзе. Праект скіраваны ў першую чаргу на тых, хто прыйдзе галасаваць на выбарчыя ўчасткі.

У якасці базы Народны блог 19 выкарыстоўвае мэханізм *Blogger* ад *Google*. На блогу магчыма разъмяшчаць аналітычныя артыкулы, разважаныні на тэму выбараў, уласныя наўзіраныні за іх ходам, цікавыя лінкі ды навіны зь іншых рэсурсаў.

Сямён Печанко

Адрас блогу ў Сеціве: www.19-03.blogspot.com.

Аршанская нявольніці ў Радзе

Неўладкавана сцяць жыццю на радзіме вымушае шмат якіх аршанцаў скроўвацца на працу ў замежжа. Большасць зь іх становіцца «остарбайтэрамі». І, на жаль, не заўсёды ўдала. Так, нядаўна ў Аршанскі ГАУС з'явінуўся чалавек, які шэсць гадоў лічыўся зыніклым бязьвестак. На самай спрабаве ўвесь гэты час ён дармова рабіў на нейкага хана ў Калмыкіі.

Але найбольш распаўсюджаным відам гандлю людзьмі ёсьць прастытуцыя. Не сакрэт, што асоб-

ныя маладзіцы засвойваюць самую старажытную прафесію па ўласнай волі і ахвоце. Але ж большасць жанчын накіроўваюцца ў замежжа ў надзеі на легальныя заробкі. Праўда, не заўсягды тыя надзеі спрайджаюцца. Так, 10 аршанак пад выглядам працы ў Таварыстве Чырвонага Крыжа (?) вымушаныя былі займацца прастытуцыяй у польскіх рэстарацыях. Яшчэ 9 аршанак, якія зьбіralіся працаўваць у Москве афіцыянткамі, зайлаліся там прастытуцыяй. Замест прапанаванага нейкай фірмай гандлю кавунамі аршанка Т. гандлявала сваім целам у адным з расейскіх бардэляў. І гэткія прыклады можна шчэ здоўжыць.

Магілёўцы адзначылі ўгодкі паўстання

1 лютага гарадзкая моладзь ушанавала памяць пра паўстанне 1661 г.

Тузін чалавек сабраліся на месцы, дзе стаяла ратуша. Паводле летапісу, паўстанніе пачалося адсюль: бурмістар Левановіч з крыкам «Пара!» выхапіў шаблю і кінуўся на маскоўскіх стральцоў. За некалькі гадзін сямітысячны расейскі гарнізон быў зынічаны, а горад вызвалены.

Кароль Рэчы Паспалітай Ян Казімер нават выдаў прывілей, паводле якога горад зраўняўся ў правах з Вільнем. У гонар паўстання Магілёву быў дадзены новы герб: трох вежы на блакітным тле і збройны рыцар у браме пад выяваю «Пагоні». Гэта сучасны герб гораду.

Тумаш Марцыбылоні,
Магілёў

Університет важнейшы за музэй

Леташні пераезд гісторыка-філялягічнага факультету Полацкага дзяржаўнага ўніверситету ў адэрэстаўраваныя карпусы былога езуіцкага калегіуму стаў пачаткам вяртання ўніверситету ў Полацак. Як вядома, ПДУ ўзынік на базе Наваполацкага політэхнічнага інстытуту ў нафтагорадзе.

Новы ўніверситет абвесьціў пра пераемнасць зь першай вы-

шэйшай навучальнай установай на тэрыторыі Беларусі — Полацкай езуіцкай акадэміі. На пачатку году ПДУ аддалі яшчэ адзін, пяты, корпус калегіуму, які раней хадзелі аддаць гісторыка-культурнаму музэю-запаведніку пад археалагічны музэй. Але ўлады палічылі, што ўніверситету будынак больш неабходны. Трэба меркаваць, што пасля канчатковай рэстаўрацыі

комплексу будынкаў калегіуму ў Полацак пераедуць і іншыя гуманітарныя факультэты. Аддадуць університету і будынак былога Дому афіцэраў.

З наступнага году на базе СШ №6 пачне працу гісторыка-філялягічнай ліцэйскай кляса для дзесяцікляснікаў. «Кадры» для ўніверситету пачынць рыхтаваць з сярэдняй школы.

Васіль Кроква,
Полацак

Пакуль кардынальна не палепшиліца сацыяльна-эканамічнае становішча ў краіне, заганнія праявы гандлю людзьмі ня скончыліся. Колькі б з гэтым ні змагаліся.

Ворша — горад тэатральны

Летась Аршанская гарвыканкам прыняў рагшэнне аб стварэнні ўласнага драматычнага тэатру. Не зважаючы на багатыя тэатральныя традыцыі (першыя пастаноўкі ладзіліся тут ужо ў XVII стагодзьдзі ў езуіцкай калегії), прафесійнага тэатру адно з найбуйнейшых мес-

таў краіны да сёньня ня мела. Тэатральны калектыв сформаваны на базе Аршанскаага гарадзкога цэнтра культуры. Узнанчаліў яго Васіль Мігаль, былы рэжысэр славутага народнага тэатру Палацу культуры чыгуначнікаў. Гэтыя самадзейны тэатар адзначыў нядаўна 100-гадовы юбілей.

Яшчэ да апошняе вайны ў Воршы мелася невялікая тэатральная трупа ды драўляны будынак тэатру, які згарэў у 1941 годзе. Сучасная трупа ладзіцца першыя спектаклі на сцэне ГЦК. Генплян разьвіцца Воршы да 2020 году будаўніцтва будынку тэатру, на жаль, не прадугледжвае.

Яўген Жарнасек,
Ворша

Каб гарантавана чытаць газэту, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распайсюджваць газэту:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адресы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па тэлефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84

e-mail: dastauka@tut.by

паштовы адрас: а/c 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газеты ахвяраваньне з разылку 6 000 рублёў на месец. Гэтага будзе досьць для выхаду і даставкі газеты. У блянку банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечаць выхад газеты на трэх месяцы. Хто ж мае магчымасць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечаць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

0402280179

ІЗВЕЩЕНИЕ

Фонд выданья газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521
получатель Белвестбанк
МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764
назначение банка

Счет по-
лучателя

3015 212 000 012

Лицевой
счет

(Фамилия, імя, отчество, адрес)

Вид платежа

Дата

Сумма

Ахвяраванье

Пеня

Всего

Кассир

Плательщик

Фонд выданья газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521

получатель Белвестбанк
МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764
назначение банка

Счет по-
лучателя

3015 212 000 012

Лицевой
счет

(Фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа

Дата

Сумма

Ахвяраванье

Пеня

Всего

КВІТАНЦІЯ

Кассир

М.П.

Плательщик

На які рахунак пералічаць гроши?

Ахвяраванье можна перавесыці ў любым аддзяленні банку, на любой пошце. Улічыце, што пры пераказваньні грошай паштовым пераводам пошта слаганье дадаткова 3%, а пры пераводзе грошей праз «Беларусбанк» працінту не бяруць. На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць:

«Ахвяраванье». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Фонд выданья газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаванье банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанк», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое саме трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Ці трэба паўторна даслаць адрады у Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваеце газэту). Тады досьць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

Хто дасылаў ахвяраваньні, але не паведаміў адрасу

Прабачце, што газэта прыйшла вам запозынена. Реч у тым, што вы пераказалі ахвяраванье, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраванья трапляе да нас праз 5—10, а часам і болей дзён.

Шукаем чытачоў!!!

Калі хто ведае наступных чытачоў «НН», просьба падказаць ім скантактавацца з газэтай.

Чытач з Зарніцы Спасава, дашліце свой дакладны адрес і прозывішча.

Чытачы Мацко, адрес, які Вы падалі, няслушны. Падайце, калі ласка, правільны адрес.

Леанід Мікалаевіч Н. з вул. Калініна, удакладніце свой адрес.

М. Белячоўская, і Ваш новы адрес таксама «не існуе». Скантактуйтесь з Рэдакцыяй яшчэ раз.

**Калі вы
не атрымалі
газеты**

да панядзелка, а ў
Менску — да
суботы, абавязкова
тэлефануцце
у Рэдакцыю.
Пытацца
Аляксандру.

Тэлефоны:

(017) 284-73-29,
(029) 613-32-32,
(029) 707-73-29

dastauka@tut.by

Правілы падачы адрасоў

Абавязкова падавайце індэкс, бо зь індэксам газета дойдзе хутчэй.

Калі вы жывяще ў вёсцы ці ў мястэчку, пазначайце раён і вобласць.

Ня трэба дасылаць квіток, пакіньце яго ў

сябе, гэта вашае пацьверджанье таго, што вы зрабілі ахвяраванье.

Разборліва падавайце свае звесткі.

Атрымліваць газэту можна зь любога нумару, толькі паведаміце ў Рэдакцыю свой адрес.

Газэта «Наша Ніва»

шукае
кур'ераў—
распавяднікаў

у Віцебску,
Берасьці,
Полацку й
Наваполацку.

Дзякую за ахвяраваньні!

Дзякуем Ёсіфу Д. зъ Свіслацкага раёну, які ахвяраваў на выданье газэты 38 тыс. рублём, Ігару М. зь Менску, які ахвяраваў 100 тыс. рублём, Міхailу З. — 30 тыс.

Мікалаю Т. з Асіповіцкага раёну.

Эдуарду М., Васілю К., Алене Ф., Каастусю З. зь Віцебску.

Алесю К. з Клімавічай.

Я.Ш., Анатолю Б. з Маладэчна.

Мікалаю К. з Лунінецкага раёну, А.Н. з Гомельскага раёну.

Генадзю Л., З.П., Барысу Ф., Аляксандру С., Марыі Б., В.З., Алене П., Канстанціну П. з Гомелю.

А.Д., Аўгену С., Пятру П., Вользе А., М.П., Н.К., Івану Р. з Горадні.

Сяргею Ч., Аксане В., Адальфіне В. зь Ліды.

Андрэю Л. з Жлобіна.

М.Ж. з Баранавіч.

Сяргею Н., Анатолю П. з Жодзіна.

Міколе Ж. з Мазыра.

Андрэю Л., Н.Т., Р.А. з Салігорску.

С.Р. зь Бярозы.

Івану В., З. Ш., Ігару Дз., Уладзімеру В. зь Берасьця. Ларысе Я. з Палацку. Андрэю Г., М.К. з Наваполацку. Г.К. з Ляхавіцкага раёну. Аляксандру Ш. з Лельчицкага раёну.

Уладзімеру Ц. з Лагойскага раёну.

П.Г. з Мастоў. А.М., Сяргею К., Аляксандры Г., Ю.Б., Марыі Г., Алене М., М.Б., Л.К., А.З., Аляксандру К., Івану Б., Генадзю К., В.П., А.Л., З. К., Алесю Р., Максіму К., Інэссе Б., Віктару П., Станіславу Г., Алене В., А.П., В.Д., Аксане С., Юр'ю М., Інэссе Б., Максіму К., Тацянэ Г., Ігару Л., Івану К., Аляксею Г., Тацянэ Р., Леаніду Т., Аляксандру Т., Міхailу З., Уладзімеру Г., Святлане К., М.А., З. К., Вользе К., Сержку Л., Т.П., Алене Л., Ю.Ш., Уладзімеру С., Наталі Б., М.Г., Альберту С., Ігару М., Ірынэ М., Генадзю Б., А.Л., А.С., К.С., Але Б., Міхailу Ж., Барысу К., Уладзімеру К., Валянціну В., Віктару К., Р.Н., У.Г., Уладзімеру С., Аляксандру Л., Марыі Г., М.А. зь Менску.

**Вельмі просім
чытачоў, якія ад
Новага году
чытаюць «НН» у
Інтэрнэце, а не на
паперы, таксама
дасылаць
прыватныя
ахвяраваньні з
разылку 6000 на
месяц з пазнакай:
«за Інтэрнэт». Бяз
збору грошай
газэце не захаваць
якасці.**

І лютага ў Менску падчас напісання графіці «Мы хочам новага» і «Дастай» затрыманы малады актыўсты Артур Фінькевіч і Аляксей Янушэўскі. На хлопцаў завялі крымінальную справу паводле арт. 339 ч.2 (злосна хуліганства), што пагражаема максымальнай карай — да 6 гадоў турмы. А.Янушэўскага выпустилі пад падпіску аб навязе здзіць у СІЗА. Для А.Фінькевіча сядзіць у СІЗА. Для А.Янушэўскага гэта быў першы арышт. А.Фінькевіча затрымлівалі й ранілі, але упершыню за палітычную дзеянасць начынаюць караць па крымінальных артыкулах. На фота: Артур Фінькевіч затрымліваючы пасля прафармансу «Пахаванне Канстытуцыі» у сакавіку 2005 году.

У турму
за графіці

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраўнага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Калі алёшчынскае канторы на беразе вялікае лужыны, што ўвесь час паглыбляецца лесавозамі, стаіць надмагільны помнік з чырвонай зорачкай. Імя, імя па бацьку, прозвішча. Дата: 1938—1994.

Я калісці чую гісторыю пра лётчыка, які разбіўся ў навакольлі падчас вучэньня на палігоне. Але вырашыў спраўдзіць — запытаўся ў рабочых.

— Лётчык?! — выбухнула рогатам брыгада, — Герой Савецкага Саюзу! Як ён тут у штопар увайшоў!..

Калі рогат съцішыўся, мне патлумачылі. Помнік тут пастаўлены дзеячу, прысланаму сюды ў леспрамгас з Палацку. Якраз па прэзыдэнцкіх выбарах, увесень, п'яны, засунуўшы руکі ў кішэні плашча, ён ішоў да канторы, але заваліўся тварам у лужыну ды захлынуўся. Ня здолеўшы дастаць рукі, патануў там, дзе вады на паўбота. Чырвоная зорка — таму што камуніст быў.

Лёгіка з

Яшчэ адзін помнік з чырвонай зоркай — над брацкай магілай часоў Другой сусветнай — стаіць у цэнтры Малога Сітна, там, дзе раней была царква. Царкву ў 1941-м разбралі на бліндажы, а магілу выкапалі ўжо ў 1970-х, калі кампанія ўшанаваньня подзвігу савецкага народу дакацілася да апошніх сельсаветаў. Прыйджаў пошукаўцы атрад, накапалі ў лесе касціцей («А дзе ўтадаеш, якія чые, столькі часу мінула: мо нашы, мо нямецкія, мо наагул сабачыя», — кажуць у вёсцы). Ссыпалі ў кучу. Карэспандэнт раёнкі, салдаты з салютам, «ніхто не забыты» — усё як належыць. Сабралі паўвёскі далакопаў, тыя рыдллёўкамі лясь ды лясь — ага, царкоўны падмурак. Узарвалі. Хрысьціянства тут выдалялі грунтоўна, дарэшты, з коранем. Знайшоўся ж нейкі

СЪЦІСЛА

Агітаваць супраць Лукашэнкі — крымінал

У Ваўкавыску 5 лютага міліцыянты затрымалі **Віктара Вайцюка** і **Віталя Гуляка**, зьбіральнікаў подпісаў за Мілінкевіча. Іх дапыталі як съведкаў у крымінальнай справе за «хуліганства» — графіці «Просім сысыці» і «Сыходзь», якія зьявіліся ў горадзе напярэдадні. Дома ў актыўістаў адбыліся ператрусы. Кафіскавалі друкаваную прадукцыю, плякатаў з выявай Мілінкевіча, у Вайцюка — камп'ютар і справаздачу ААН аб правах чалавека.

Правакцыяя супраць Крука

На кіраўніка штабу Мілінкевіча ў Ашмяне **Івана Крука** 6 лютага заявілі крымінальную справу: яго вінаваціць у супраціве супрацоўнікам міліцыі (арт.364 КК). Цымус у тым, што Крук сам — адстаўнік-міліцыянт. Крук кажа, што мае съведкаў, якія абвергнуць заявы міліцыі.

Нагнітанье тэрору

30 студзеня калі Жлобіна затрымалі **Ўладзімера Кацоўку**, кіраўніка гомельскага штабу адзінага, кафіскаваўшы 282

асобнікі газеты «Народная во́ля» і 694 асобнікі газеты «Товарищ».

Зьбіральніка подпісаў у Свіслачы (Гарадзеншчына) **Генадзя Радзецкага** 3 лютага аштрафавалі на 5 базавых велічыніяў (145 тыс. руб.). Суд палічыў плякат з матэрыяламі Кангрэсу дэмсілай датэрміновай агітациі.

Наставніка сярэдняй школы пас. Праўдзінскі (Пухавіцкі р-н) **Віктара Царкевіча**, актыўіста групоў Мілінкевіча й Казуліна, 21 студзеня кіраўніцтва РайАНА намаўляла сысыці з уласнага жаданьня. У выніку стрэсу актыўіст атрымаў бальнічны ліст.

Студэнта Беларускага аграрна-тэхнічнага ўніверсітetu **Венядыкта Кляўзэ** выключаюць з БРСМ, бо ён уваходзіў у ініцыятыўную групу Мілінкевіча. У БРСМ Кляўзэ быў сакратаром факультэтскай арганізацыі.

На кіраўніка віцебскага штабу адзінага **Хрыстафора Жалляпава** 2 лютага заявілі адміністрацыйную справу: наяўнасць у ягонаі машыне каляндарыкай і плякатаў з выявай Мілінкевіча (выяўленых падчас драгляду юнчы з 30 на 31 сіненя) кваліфікуюць як датэрміновую агітацию і распаўсюд друкава-

ней прадукцыі без выходных звестак.

У Ашмянах 2 лютага суд прысудзіў **Пятру Явідовічу** да штрафу, зывінаваціўшы яго ў датэрміновай агітациі за бюлетьн «Час адзінага» і ўлёткі, якія той распаўсюджваў у Ашмянах на пачатку студзеня. У бюлетьні і ўлётках была інфармацыя пра прыезд у Ашмяны А.Мілінкевіча і запрашэнне на сустрэчу з ім. П. Явідовіч мае падаваць апэляцыю ў абласны суд.

Адміністрацыйная камісія Бялыніцкага райвыканкаму 3 лютага аштрафавала пэнсіянёру **Ірыну Капыткову** на 1 б.в. (29 000) за «распаўсюд незарэгістраванай друкаванай прадукцыі» — каляндарыкай з выявай адзінага кандыдата.

4 лютага на ўезідзе ў Берасцьце міліцыянты затрымалі кіраўніка ініцыятыўной групы адзінага **Аляксандра Бухвостава**.

Пісальнік у прокуратуре

Галоўнага рэдактара газеты «Głos nad Niemnem na uchodźstwie» **Анджэя Пісальніка** 31 студзеня выклікалі ў гардзенскую абласную прокуратуру: чыноўнікаў цікавілі ягоныя

публікацыі ў газэце, а таксама часопісе «Magazyn Polski». Пісальнік адмовіўся даваць паказаньні.

У Кобрыне

27 студзеня ў Кобрыні маёр міліцыі Анатоль Кананчук, начальнік іспэкцыі па спраўах наўнагадовых, наведаў кватэру **сям'і Кучынскіх**: ён цікавіўся сынам **Кучынскіх Станіславам**, структурай незарэгістраванай моладзевай арганізацыі «Зубр», запісаў звесткі пра бацькоў. Міліцыянт запрасіў **Станіслава Кучынскага** на ведаць райаддзел міліцыі 28 студзеня. Калі той прыйшоў у міліцыю, у яго знялі адбіткі пальцаў, сфатографавалі ў фас і профіль, знялі на відэакамэрку. Бацькі Станіслава маюць абкардзіць дзеяньні міліцыі.

У Барысаве

У Барысаве 30 студзеня затрымалі моладзевага актыўіста **Максіма Апялінскага**. Міліцыянты заявілі, што ён нібыта расклейваў улёткі.

У Пінску

Актыўісту **Сяргею Касцюковічу** 1 лютага Пінскі гарвыканкам адмовіў у правядзені

ЧЫРВОНУЙ ПЭНТАГРАМАЙ

раённы ідэолаг, які распарадзіўся ўтнучь тую чырвоную пэнтаграму менавіта на месцы храму. Каб съятое месца не пуставала. Так і стаіць, глядзіць у вокны закінутага съятарскага дому сатанінскі сымбалль.

Маўляў, перамога за намі.

А ўвогуле бляшаныя чырвоныя зоркі панапрыбіваныя ў Сітне на палове хатаў. Калі на пачатку маёй «хіміі» адна мясцовая жыхарка, вычарпаўшы ўсе аргументы ў спрэчцы, выпаліла ў твар: «Нацыяналіст! Ты нават у хаце паліцая жывеш!» — я шчыра зъдзівіўся: «Як гэта? Там жа зорка!» Яна адмахнулася: «Вядома, зорка... Ён жа ўчастнік вайны!»

Колькі іх было — адзначаных зоркамі на пагонах, на хатах, на могілках «учаснікаў

войны»... Вайны зь нядаўнім саюзінкам, з клясавым ворагам, з уласным народам... Вайны з Богамі... Дзіва што, ад усёй эпохі камунізму, ад агромнітай савецкай імпэрыі, апрач паламаных лёсаў і зынявчанае зямлі, у Малым Сітне ды Алёшчы засталіся толькі вось гэтых нязгасных чырвоных зоркі. Як крамлёўскае таўро. Па-над дзьвярыма. Па-над абліскамі. Па-над гербам з каласкамі, што на ганку сельсавету.

Глядзіш на гэтых злыя крывыя значкі, быццам у очы д'яблу. Глядзіш і думаеш: цікава, а што ж, акрамя магілкі з чырвонай пэнтаграмай 1994 г., застанецца ў Малым Сітне ды Алёшчы ад эпохі Лукашэнкі, калі 19 сакавіка мы пераможам?

в.Малое Сітне

«Нацыяналіст!
Ты нават у хаце
паліцая жывеш!»

• • • • •

СЪЦІСЛА

пікетаў пад назвай «Дзе сумленныя, празрыстыя і справядлівія выбары?», прызначаных на 3 і 7 лютага. Намеснік старшыні гарвыканкаму А.Канеўскі ў адказе палічыў, што гэта будзе перадвыбарчай агітацыяй.

Камуністаў папярэдзілі двойчы

Партыя камуністаў Беларусьская 1 лютага атрымала папярэджаныне ад Мін'юсту. Ліст **Сяргея Калякіна** да кіраўнікоў выканкамаў з патрабаваннем выконваць Выбарчы кодэкс расцэнены як умяшальніцтва ў дзейнасць дзяржаўных органаў. ПКБ мае абскардзіць папярэджаныне ў Вярхоўным судзе.

У Жабінцы

У Жабінцы 1 лютага міліцыянты спрабавалі затрымаць бе-расьцейскіх актывістаў **Ірыну Лаўройскую** і **Ўладзімера Вялічкіна**, якія зьбіралі подпісы за вылучэнне ў абласную выбарчую камісію. Падставай сталі два асобнікі «Народнай Волі» ў руках Вялічкіна: яго спрабавалі зьвінаваці ў распаўсюдзе прэсы. Прайсьці з міліцыянтам у выканкам ці пастарунак актывісты адмовіліся.

Адміністрацыйная камісія

райвыканкаму 1 лютага разгледзела справу **Васіля Андрасюка**, звінавачанага ў распаўсюдзе выданняў: 17 студзеня ў яго забралі 447 асобнікаў «Дакладу Спэцыяльнага дакладчыка па пытанні аbst новішчы ў галіне правоў чалавека ў Беларусі Адрыяна Северына». Паколькі з прадстаўніцтва ААН у Беларусі прыйшоў факс, што гэта афіцыйныя дакументы ААН, раённая камісія не ўзяла на сябе адказнасць і накіравала дакументы ў Ленінскі РУУС Берасьця, чые супрацоўнікі затрымлівалі актывіста.

Палітвязні

2 лютага палітвязень **Міхаіл Марыніч** патрапіў у рэспубліканскі турэмны шпіталь на курс абследаванья.

Паўлу Севярынцу адміністрація Ветрынскай камэндатуры 4 лютага вынесла папярэджаныне: для паездкі да яго журнalistы павінны атрымаць дазвол спэцкамэндатуры, замежныя грамадзяніне — МУС. 3 лютага да Севярынца не пусцілі супрацоўніка швэдзкай амбасады Стэфана Эрыксана.

На судовым паседжаныне 6 лютага прокурор запатрабаваў пакараць **Сяргея Скрабца**

пазбаўленьнем волі на 5,5 гадоў. Присуд будзе абвешчаны 14 лютага. Ад 1 студзеня С.Скрабец трывае галадоўку.

У Гомелі

Калегія Гомельскага абласного суду 2 лютага адхіліла скаргу чарнобыльскага ліквідатора **Васіля Сіліверста** з Калінкавічаў: ён абскарджаў адмову Калінкавіцкага райсуду прызнаць, што ягоныя захворваныя пачаліся праз удзел у ліквідацыі наступстваў Чарнобылю.

Ліквідуцца грамадзкія арганізацыі

У Смургонях 3 лютага праз адсутнасць юрадросаў ліквідаваны апошнія дэмструктурныя раёне — **раённая суполка БНФ «Адраджэнне» і Свабодны прафсаюз прадпрымальнікаў**.

6 лютага Вярхоўны суд ліквідаваў **Беларускі саюз моладзевых і дзіцячых грамадзкіх аўяднанняў «Рада»**. Арганізацыі закідалі ўмяшальніцтва ў палітыку і ўнутраныя справы дзяржструктур, выкарыстаныя незарэгістраванай сымболікай.

Агулам за 2005 г. Мін'юст

ліквідаваў 68 ГА (17 — рэспубліканскага й міжнароднага статусу, 51 — мясцовага), яшчэ 43 ГА прынялі рашэнье пра самаліквідацыю. Летась органы юстыцыі вынеслі 425 папярэджанняў NGO — на 161 больш, чым у 2004 г.

У Салігорску

2 лютага ў кватэрэ актывіста ПБНФ **Паўла Батуева** адбыўся ператрус. Сам хлопец тым часам быў у Менску на акладэмічнай сесіі.

З лютага за распаўсюд улётак былі затрыманыя моладзевыя актывісты **Іван Шыла** і **Яўген Мядзведзеў**. На Мядзведзеўскага складзены адміністрацыйны пратакол.

Яшчэ адну газэту прыхлопнулі

Наваполацкай газэце **«Хімік»** раённая пошта адмовіла ў распаўсюдзе.

3 лютага за распаўсюд не дзяржаўной прэсы ў Наваполацку затрыманы **Аляксей Трубкін**. У менскага палітоляга **Юр'я Чавусава** пры перасячэнні мяжы 3 лютага беларуская мытнікі канфіскавалі часопіс «ARCHE» для «праверкі».

АШ

Маці палітвязьнай

Адпраўляючы за краты маладых хлопцаў, прокуроры й судзьдзі нібы выносяць прысуды іхным маці. Сёньня сваіх сыноў чакаюць Тацяна Севярынец, Тацяна Касцяпяровіч, Марыя Фінькевіч.

Марыя Фінькевіч

Спадарыня Фінькевіч да заняткай Артура палітыкай прызываілася, хоць і не падтрымлівае мэтады: «Яны не дасягнуць мэты».

Сына затрымалі 1 лютага з фарбай у руках. Разам з Аляксеем Янушэўскім ён пісаў на плоце графіці «Хочам новага» і «Дастаў». (гэтая акцыя не прадугледжвае крымінальнае адказнасці за пісаныне дзяржмаёманасці, плот — не сцяна будынку). 3 лютага Аляксей адпусцілі пад падпіску аб няявізьдзе, Артура пакінулі ў СІЗА на Валадарскага. Адыгралі ролю шматразовыя затрыманыні падчас маладафронтавскіх акцыяў. Сябры як могуць падтрымліваюць Артура: у 21-шы дзень народзінаў, 8 лютага, зладзілі ля сцене на турмы пікет.

Пра свае начуцьці спн. Марыя кажа неахвотна. З абурэннем толькі згадвае ператрус у кватэры, наладжаны 1 лютага. Вобышк трывала гадзіну. «Перапаролі бялізну. Маёй маме пагражалі: калі вы нам усё не пакажаце, яшчэ раз прыйдзем. Я ім кажу: куды вы прыйдзеце? Я вас прости не пушчу! Што, дзверы ламаць будзеце?» — наракае жанчына на хамскія паводзіны міліцыянтаў. «Імкнуліся запісаць на Артура як мага больш. Казалі: «Вось гэты тэлевізар запісвае на яго». А потым прыйдуць і забяруць маю маёманасць?» Праўда, у гэтым шондэрскім памкненіні хапануць як мага больш Марыя Фінькевіч бачыць і наядзею: магчыма, усё абыдзе-

ца толькі штрафам.

Тацяна Касцяпяровіч

Спн. Касцяпяровіч скардзіцца, што не даходзяць лісты да сына: «Сыпярша казалі, што цэнзараў мала, ціпер заяўляюць — цэнзары хварэюць. Таму, маўляў, ліст дойдзе да Зымітра праз тры тыдні». Першы ліст ад сына, напісаны 1 лютага, яна атрымала на штошы дзень. Сама спн. Касцяпяровіч за ўесь час Зымітровага зняволення напісала дзесяць лістоў. У адзінным атрыманым лісьці Зыміцер напісаў, што ў камэры дужа холадна. Маці перадала яму два цёплыя швэдры, некалькі параду шкарпетак.

1 лютага перадала сыну вялікі пакунак, які дазваляюць перадаваць раз у паўмесяца: прадукты, кнігі («Гісторыю Беларусі», «Новы Запавет», раман В.Іштавай «Альгердава дзіда»). У камэры, кажа, ёсьць тэлевізар.

Зыміцер вызвалены ад войска: у самотнай маці ён адзіны сын. І адзіны кармілец у сям'і: Тацяна Касцяпяровіч — пэнсіянэрка. Адгукнуліся добрыя людзі. «Мне шмат тэлефанавалі людзі, якім Зыміцер арганізоўваў паездкі. Я ім кажу: пакуль стаяць маразы, паездкі адмяняюцца. Але людзі кажуць: мы чытаем «Нашу Ніву», усё ведаем, авансавыя грошы за паездкі вяртаць на трэба».

Маці спадзяеца, што Зыміцер пасыля выхаду на волю працягне адкуацюю: «Ён вельмі добра вучыўся. Пойдзе ў асыпрантуру ці магістратуру».

Тацяна наракае на адваката Паўла Сапелку, які рэдка сустракаецца з сынам. На сёняні адвакат — адзіны чалавек, які можа бачыцца з хлопцам штодня і прыносіць ад яго весткі. Адвакат кажа маці, што ян можа дамагчыся сустрэчы з прокурорам і мае абмержаваныя магчымасці да перадачы справы з прокуратуры ў суд.

Тацяна Севярынец

Тацяна Севярынец пра сына кажа з гонарам. Згадвае адчуваньні ў момант, калі даведалася пра прысуд Паўлу: «Мы на тое, што зымірліся... Гэта было абурэнне!» І параўноўвае працэс з трагедыяй на Нямізе ў 1999 годзе. «Статкевіч і Паша зрабілі ўсё, каб ніводзін чалавек не атрымаў драпіны ці гузака. Іх засудзілі. А за съмерць людзей на Нямізе нікога не пакаралі, вінаватых не знайшли — нібы яны самі туды кінуліся паміраць».

Нядзяўна, у моцныя маразы, Павал прыяжджаў «у адпачынак». «Бадзёра выглядаў. Схуднеў, праўда. Ня рапажа там, а цяжкая фізычная праца». Дзеянасць Паўла на «хіміі» ўжо прыносіць плён: «Да сына ідуць, калі адчуваюць несправядлівасць. Калі стаялі маразы, дык людзі ўжо самі, бяз Паўла, сказалі, што ян будуць працаўца ў лесе».

Як і кожная маці, Тацяна Севярынец перажывае: «Бегаю па рынку, купляю валёнкі, рукавіцы. Але Паша сціпла да ўсяго ставіцца, кажа, што яму нічога ня трэба. Ён ведае, якія выдаткі ідуць на ўсе гэтыя закупкі, таму адмаўляецца». Ад аднае згадкі пра сына на твары зьяўляеца ўсымешка: «Прыбёў Паша штаны, каб запішила. Ён і сам умее тримаць

іголку ў руках, але тут прыбёў: запішы так, каб ня дралася».

Маці згадвае, што падчас «адседкі» ў ізалятары на Акressыціна ў Менску Павал дзяліўся вопраткай і ежай з сукамэрнікамі. Гэткі ж ён і ў ссыльцы. Праўда, не абыходзіцца бяз прыкryх выпадкаў. «Паша будзе сварыцца, што я гэта распавядаю, але... Паша прыехаў дадому ў тонкім швэдры, тонкіх штанах. Я пытаюся: «Мы ж табе купілі цёплую вопратку, чаму я носіш?» А ён кажа, што пасялілі да яго хлопца з Новавалукомлю, той голы прыехаў. Дык Паша яму ўсё і аддаў. А той хлопец яго і абарабаў: пакуль Пашы не было, зьеў ягоныя прыпасы, забраў рэчы...»

Маці сучыщаеца тым, што да Паўла ездзяць сябры й знаёмыя: «Ён прыклад для многіх, для тых, хто яшчэ не наважваеца выказаць свае думкі ўголос». Кажа, што на працы да «маці палітвязнія» ставяцца з разуменнем: «Усе ведаюць, што я здатная на рапушчыя крокі і ў настаўніцкім жыцці заўжды крытычна стаўлюся да рапшэнняў начальніцтва. Таму паважаюць».

Аркадзь Шанскі

Напішы палітвязніям:

220050 Менск,
вул. Валадарскага, 2, СІЗА №1, камэрса 146.

Касцяпяровічу Зымітру.

220050 Менск,
вул. Валадарскага, 2, СІЗА №1.

Фінькевічу Артуру.

211652 Полацкі раён.
п.а. Малое Сітна,
Да запатрабавання

Севярынцу Паўлу.

225416 Баранавічы,
вул. Жукава 12а, кв.5,
Статкевічу Мікалаю.

АНДРЭЙ ПЛЯЖКЕВІЧ

У Тацяны Касьпяровіч Зыміцер — адзіны сын.

OJTRIA/APA/LUKKEBEI

БРСМ — гэта БЛСМ

Студэнта Беларускага аграрна-тэхнічнага ўніверсітэту Вэнэдыхтыта Кляўзэ выключошаюць з БРСМ, бо ён уваходзіў у ініцыяльную групу Міліуківіча. У БРСМ Кляўзэ быў сакратаром факультэцкай арганізацыі. За што, здавалася б, выключач? Міліукевіч такі ж грамадзянін Рэспублікі, як і Лукашэнка. Выходзіць, дэлжава разам з усімі паддэржаўнымі арганізацыямі ў нас прыватызаваны адным чалавекам.

Свабодная Беларусь займела твар і голас

Дыпляматычны наступ беларускай апазыцыі: водгукі ўропейскай прэсы на паездкі Мілінкевіча аглядае **Алесь Кудрыцкі**.

Апазыцыя прарвалася-такі на Захад — у поўным сэнсе гэтага слова. Сустрэча Аляксандра Мілінкевіча з кіраўніком Эўракамісіі, канцлерам Нямеччыны, прэзыдэнтамі Літвы, Польшчы, міністрамі замежных спраў Францыі, Украіны — Лукашэнку такія паездкі нават і ня сыніліся. Між тым, заходняя журналісты выкарысталі момант, каб пазнаёміць сваіх чытачоў, слухачоў і гледачоў зь беларускім палітыкам ды падрыхтаваць іх да беларускага інфармацыйнага цунамі, прызначанага на сакавік. Сярод матэрыялаў пераважалі інтэрвю. Што казаў адзіны кандыдат?

«Палацавая рэвалюцыя выключаная»

Кансэрватыўная «Франкфуртэр аль-гемайнэ цайтунг» адвяла інтэрвю з Аляксандрам Мілінкевічам амаль цэлую паласу пад шапкай «палітыка». У сярэдзіне старонкі — фота з Кангрэсу дэмакратычных сілаў: толькі што абраны адзіны кандыдат высока трymае сціснуты кулак. Праўда, журналіст ФАЦ назвае Мілінкевіча «апазыцыйным беларускім палітыкам», пабойваючыся гучнага эпітэту «лідэр апазыцыі», ды ўпартка падае яго імя ў расейскай транскрыпцыі. Пра тое, што нашу краіну называюць «Weißrusland», казаць заўпіне — нямецкая прэса аніяк не жадае ўспрыніць міжнародны назоў «Belarus». Аднак, нягледзячы на дробныя недарэчнасці, інтэрвю выйшла прыязным.

Характэрна, што першы адказ Мілінкевіч пачынае са слова «мы». «Вы самі казалі, што шанцаў на перамогу ў вас няма. Чаму вы ўсё-такі выступаеце супраць Аляксандра Лукашэнкі?» — правакуе першым пытаннем жур-

наліст. «Мы ў апазыцыі доўга вырашалі, ці варты нам увогуле ўдзельнічаць у выбрахах, — адказвае Мілінкевіч. — Бо вынік ужо вядомы... Але з дапамогай выбараў мы зможам усталяваць контакт з насельніцтвам». Карэспандэнт: «У каstryчніку самыя розныя палітычныя сілы абраўлі вас адзіным кандыдатам у прэзыдэнты. Як доўга можа існаваць такі саюз?» Адказ Мілінкевіча: «Да перамогі». На пытаньне «Што зьяўлецца галоўным недахопамі і памылкамі Лукашэнкі?» Мілінкевіч адказвае так: «Самая галоўная правіна Лукашэнкі ў тым, што ён стварыў систэму татальнага прыніжэння людзей».

Што да намэнклатуры, Мілінкевіч ня лічыць яе маналітам, але і не глядзіць на яе праз ружовыя акуляры: «Сярод «намэнклатуры» ёсьць людзі, нязгодныя з тым, што адбываецца ў краіне. Я ведаю гэтых людзей, размаўляю зь імі. Але нельга разылічаць на тое, што незадаволеная ў шэрагах «намэнклатуры» самі па сабе прайяўляюць палітычную актыўнасць. Гэта адбүдзеца, калі мы выйдзем на вуліцу перамогі. Палацавая рэвалюцыя, спроба путчу ў асяродку кіруючай эліты выключаная».

Мілінкевіч ня марыць пра паўтарэнэне ўкраінскага сцэнара. «Ці можаце вы ўяўіць у Беларусі рэвалюцыю накшталт украінскай?» — пытаеца карэспандэнт. «Кааліція дэмакратычных сілаў супраць рэвалюцыі, — адказвае Мілінкевіч, аднак дадае: — Але мы патрабуем чэсных і адкрытых выбараў. Улада на гэта ніколі ня пойдзе, і гэта прыніжае людзей. Таму ня выключана, што людзі выйдуть на вуліцу, каб, як украінцы, сказаць: «мы ня быдла».

«Мы зможам перамагчы»

«Людзі сътыя па горла хлусніёй», — такі заголовак мае інтэрвю, які Аляксандар Мілінкевіч даў журналістам нямецкай карэспандэнцкай сеткі post. У адрозненінне ад «ФАЦ», першое пытанье датычыцца асабістага жыць-

ця Мілінкевіча: «Як успрыняла вашая сям'я раптэнне Кангрэсу абраць вас адзіным кандыдатам у прэзыдэнты?» «Яны пажадалі мне перамогі і папрасілі быць асьцярожным», — адказвае Мілінкевіч. «Барацьба будзе цяжкай», — признае ён. «Людзі ў краіне ня ведаюць вас. Ці ўдасца вам съвердзіцца ў якасці альтэрнатывы дзеянуму прэзыдэнту?» — пытаеца журналістка. «Так, я здолею гэта зрабіць, — упэўнена адказвае Мілінкевіч. — У краіне пашыраныя пратэстныя настроі. Ад 50 да 70% людзей жадаюць зъменаў». На пытаньне, ці будзе яго каманда карыстацца парадамі ўкраінскіх экспертаў, Мілінкевіч адказаў станоўчы: «Яны разумеюць сътуацию лепш за заходніх дарадцаў». Журналістка спрабуе даведацца, ці не жадае Мілінкевіч выкарыстаць зброю суперніка, але атрымлівае такі адказ: «У мэтадах Лукашэнкі няма нічога, што мне б падыходзіла. Людзі сътыя па горла хлусніёй».

Аўстрыйская «Вінэр цайтунг» зъмешчае інтэрвю «Атмасфера абсалютнага страху». Першое пытанье журналіста датычыцца словаў Пуціна пра тое, што «ў Беларусі магчымыя свабодныя выбары». Мілінкевіч такой думкі не падзяляе: «Гэта ня так. Але мы былі б больш чым удзячныя прэзыдэнту Пуціну, каб ён дапамог дэмакратіі замацавацца ў Беларусі».

«Ці верыце вы ў тое, што можаце перамагчы?» — запытваеца журналіст. «Мы абсалютна ўпэўненыя, што зможем перамагчы, калі выбары будуць сумленныя», — адказвае Мілінкевіч. — Але я не могу прыгадаць, каб у нядаўнім мінулым дыктатарскія рэжымы прайгравалі выбары».

На пытанье «Якую думку вы хацеці б данесыці да прэзыдэнта Пуціна?» Мілінкевіч адказвае: «У шэрагах беларускай апазыцыі няма антырасейскіх палітыкаў. Калі мы пераможам, дачыненіні з Расеяй нават будуть лепшыя,

Свабодная Беларусь займела твар і голас

**Жазэ
Мануэл
Барозу —
Аляксандру
Мілінкевіч:
запрашаем у
Эўразьяз!**

PHOTO BY MEDIANET

Працяг са старонкі 17.

чым цяпер. Мы гатовыя ўлічваць расейскія інтэрэсы, калі яны не супярэчаць інтэрэсам Беларусі».

Подобныя думкі адзіны кандыдат выказваю і ў іншых інтэрвю. «Мы жадаєм быць сапраўдным мосцам паміж Усходам і Захадам, а не прахадным дварам», — заяўіў Аляксандар Мілінкевіч выданню *EU Observer*. Але Захаду таксама ёсьць, над чым працаўца.

«Эўропа развучылася да-

ваць рады дыктатурам», — рэзка адзначыў Мілінкевіч у інтэрвю радыёстанцыі «Німецкая хвала».

Агульныя ўражаныні

Сэнс звароту Мілінкевіча да Захаду такі: не чакайце дакладнага паўтору ўкраінскага спэнара, беларускі рэжым куды больш жорсткі. Калі палітык і праводзіць паралелі, дык з Польшчай часоў «Салідарнасці». На думку Мілінкевіча, спадзявацца на намэнклятуру таксама не выпадае.

Ад Захаду патрабуецца

найперш інфармацыйная дапамога. Найчасцей Мілінкевіч кажа пра патрэбу мець тэлебачаныне, аднак канкрэтных парадаў не дае. Ён апэруе лічбай 24%, калі кажа пра сваю падтрымку сярод насельніцтва. Найгоршымі рысамі жыцця ў Беларусі Мілінкевіч лічыць страх і прыніжэнне, а патэнцыял перамогі — у людзях, якім абрыйда гэта цярпець.

Упершыню Беларусь займела твар і голас у Эўропе. У параўнаныні з Мілінкевічам, Лукашэнка блікне, бо ў

съядомасцы єўрапейцаў ён прысутны як фантом, як цень над крайнай. А Мілінкевіч — жывы чалавек.

Да Мілінкевіча лідэраў апазыцыі на Захадзе так не прымалі. Ни факт, што так будуть прымаць і надалей — калі Мілінкевіч адыдзе ці будзе адсунуты ўбок інтырганамі пасылямагчымай часовай няўдачы ў сакавіку. Адзіны кандыдат атрымаў вялікі аванс даверу, і, каб яго апраўдаць, яму давядзенцца заставацца лідэрам да перамогі, калі б яна ні прыйшла.

Гісторыя з дацкімі карыкатурамі настолькі заблытаная, што, каб не заблытаца яшчэ больш, трэба адшукаць пачатак ніткі. Пачалося ўсё зь дзіцячай кніжкі. З Бэрліна піша Алеся Кудрыцкі.

Корэ Блютген — самы пасъпховы дзіцячы пісьменнік Даніі. Народы так званага «трэцяга съвету» — ягоная слабасць. Корэ прынцыпова жыве ў мультыкультурным раёне Капэнгагену Норэбро, а ягоная дзеці ходзяць у мясцовую школу, дзе сядзяць за аднымі партамі зь дзецімі эмігрантаў. Неяк Корэ прыйшла ў галаву ідэя выдаць кніжку, у якой дацкім дзецям распавядалася б пра гісторыю ісламу. А які малы будзе чытаць кніжку без карцінак? Пісьменнік пачаў шукаць ілюстратора, аднак беспасъпхова: ніводзін мас-так не згаджаўся маляваць прарока Мухамада. Нікому не хацелася паўтарыць сумны лёс галіндзкага рэжысёра Тэа ван Гога, якога зарэзаў рэлігійны фанатык за крытыку ісламскага фундамэнталізму.

Дачуўшыся пра гэта, Флемінг Розэ, рэдактар аддзелу культуры вядучай дацкай штодзённай газэты «Юландс-Постэн», вырашыў праверыць, наколькі моцна ўкараниліся страх і самацензура ў дацкім грамадстве. Ён папрасіў 40 вядучых карыкатуристуў даслаць у газэту малюнкі з выявай прарока Мухамада. Адгукнуліся дванаццаць. 30 верасьня іх творы былі зъмешчаны ў газэце пад загалоўкам «Твар Мухамада».

Тыдзень ніjakай рэакцыі на публікацыю не было. І

Аловак запавленага дзеяньня

Карыкатуры на прарока абурылі мусульманаў ва ўсіх краінах съвету . На фота: Мітынг пратэсту ў Ярданіі.

толькі калі дацкія журналісты самі зъвярнуліся па камэнтар да мясцовых імамаў, карыкатуры былі прызнаныя «абразылівымі для мусульманаў усяго съвету». Рэй перахапіў лідэр адной з найбуйнейшых мусульманскіх рэлігійных грамадаў Даніі імам Ахмэд Абу Лабан. Ён арганізаваў дэмансстрацыю пратэсту ў Капэнгагене ды зрабіў турнэ па ісламскіх краінах, каб зъвярнуць іх увагу да дацкіх «антыісламістаў».

Папулісцкая крайне пра-вая Дацкая народная партыя выкарыстала зручны момант, каб агулам запісаць дацкіх мусульманаў у «здраднікаў краіны». Канфлікт пачаў граць на руку тым, хто не жадае бачыць мусульманаў паўнавартаснымі датчанамі. Гэта адносіцца і да самога Абу Лабана, які съзвярджае, што

мусульманін ніколі ня можа быць сапраўдным грамадзянінам съвецкай заходнезўрапейскай краіны. Далей скандал пакаціўся як воз з гары. Прадмет спрэчкі, самі карыкатуры, пачалі адыходзіць на другі плян.

Бязглаздая сатыра

«Карыкатуры — дрэн», — піша «Франкфуртэр альгемайнэ цайтунг». Тут можна пагадзіцца часткова. Карыкатуры розныя. Ёсьць сярод іх і банальныя карцінкі-памфлеты накшталт барадача з бомбай замест турбана, ёсьць і карыкатуры не бяз гумару накшталт прарока, які не пускае ў неба тэрарыстаў-съмяротнікаў са словамі: «У нас цнатлівак на ўсіх вас ужо не хапае!» Але аб'ядноўвае малюнкі адно: сэнсавая памылка.

Чаму карыкатурысты

скіравалі свае алоўкі супраць прарока Мухамада? Няўжо яны, прагрэсіўныя эўрапейцы, лічаць, што тэрарызм сыходзіць з самай прыроды ісламу? Хто дае бомбы съмяротнікам — Мухамад ці тыя, хто выкарыстоўваюць яго імя і ідэі ў сваіх пачварных мэтах? Дык чаму тады бомбу замест чалмы апранулі прароку, а не бэн Ладэну? Памяняй рэдактар загаловак з «твар Мухамада» на «твар ісламскага фундамэнталізму», не палалі б ціпер дацкія пасольствы.

Публікацыя малюнкаў мела на мэце паказаць свабоду эўрапейскага грамадства ад забабонаў, а насамрэч выявіла, на сколькі гэтае грамадзтва павязанае стэрэатыпамі. Што ні карыкатура — то чалма, барада ды крывая шабля. Дык вось як інтэллектуалы ўяўляюць сабе твар сучаснага ісламу! Няшмат зъмянілася з часоў сярэднявечча... Не карыкатуры — а лукі для вэтэранаў крыжовых паходаў. Праўда, карыкатуры на габрэяў у арабскіх газэтах мала чым рознічацца ад «штурмэраўскіх» уётак-агітак гітлераўскіх часоў — тыя ж крывыя

Працяг са старонкі 19.

насы ды золата, што сыплецца з кішэнняй.

А можа, малюнкі надрукавалі, прости каб давесыці сваю сымеласьць, здатнасьць казаць, што заўгодна, у тым ліку пра іслам? Але такая свабода слова падобная да свабоды спраўляць малую патрэбу на вуліцы. Гэта эгаістычная, пустая свабода слова. Такая свабода не ўзышлас эўрапейскую ідэю — яна робіць яе пасъмешышчам. Гэта свабода без мазгоў і сэрца — таму яна мала чаго вартая. Высьмейваць таго, хто выкарыстоўвае імя Мухамада ў злачынных мэтах — адзнака сымеласьці. Высьмейваць Мухамада — нізасьць.

Фундамэнталісты, але не мусульмане

Самае дзіўнае, што самі мусульмане (прынамсі тыя, хто бяруцца прамайляць на ўвесь сьвет ад іх імя) гэтай хібы карыкатураў не заўважаюць. Яны не шукаюць схаваных сэнсаў, а б'юць у лоб: вы стварылі выяву прарока! «Чаму вы ўспрымаеце карыкатуры менавіта ў такім вузкім сэнсе? — спытаеца эўрапейец. — Ці не прымітыўны такі літаральны падыход? Чаму вы лічыце, што гэта канкрэтныя выявы самога прарока, а не абстрактныя сымбалі радыкалізму?» Але эўрапейская культура прадукую найперш пытаныні, усходняя — найперш адказы. Простыя і адназначныя. Напісаныя «твар Мухамада» — значыцца гэта і ёсьць твар прарока. Намаляваў — расплачваіся.

17 міністраў унутраных спраў краінаў, дзе іслам ёсьць галоўнай рэлігіяй, склалі калектывунае патрабаваныне да дацкага ўраду і каралеўскай сям'і перапрасіць і пакараць рэдактара газеты (хочацца вे-рыць, што мелася на ўвазе звольніць, а не закідаць каменіні). Гэтым яны выявілі сваё глыбіннае неразуменінне дачыненіння паміж дзяржавай і прэсай у Захо-дній Эўропе. Яны зъмерылі Данію сваёй меркай. Гэта ў Ярданіі (якая, дарэчы, лічыцца прагрэсіўнай у пытанынях свабоды прэсы) саджаюць журналістаў на некалькі месяцаў у турму толькі за тое, што яны крытыкуюць урад. Дый самі газеты там належаць асобам, блізкім да кара-

Аловак запавленага дзеяньня

**Дзіяч пісьменнік Корэ Блютген.
Яго эксперымент з дацкай свабодай
слова пераразтае ў гандлёвую вайну.**

леўскай сям'і.

Гэта, дарэчы, не выключас надзвычайніх здарэнняў: Джыгад Мамані, галоўны рэдактар штотыднёвой ярданскай газэты «Шыхан», асьмеліўся перадрукаваць сумнавядомыя дацкія карыкатуры. Ягоны камэнтар: «Хто ганьбіць іслам больш? Замежнік, які стварае выяву прарока, ці мусульманін, які апра-нае пояс шагіда ды ўзрывае сябе на вясельлі ў Ярданіі?» Рэдактара зволынілі. А варта было б задумашца над ягонымі словамі.

Зрэшты, звольнены рэдактар па-прасіў дарараваць. Але не ў людзей — у Алага. А яшчэ выказаў ўздзіленьне, чаму мусульманскі сьвет да-гэтуль ня можа пачуць таго, што дацкі ўрад ды газэтчыкі ўрэшце пе-рапрасілі-такі.

Ня можа ці ня хоча? Ад наведніка мячэту ў берлінскім раёне Тэмпельхоф неяк давялося чуць такую гісторыю. Малады турак, які эміграваў у Нямеччыну, задумай ажаніцца з маладой немкай. Але запатрабаваў ад

жонкі, каб тая прыняла іслам. Яна згадзілася, але ня проста прыняла веру, а пачала ўнікаць у яе сутнасьць. Праз год яна падала на развод. Чаму? Бо, паглядзеўши на мужа, яна зразумела, што жыве ён зусім не па прынцыпах ісламу. Выйшла, што яна — мусульманка — грашыць, бо жыве ў шлюбе зь няверным. Такім чынам, тое, што ты паводзіш сябе як фундамэнталіст, яшчэ ня значыць, што ты добры мусульманін. А калі ты пагражаш съмерцю іншаму, хутчэй за ўсё, ты не мусульманін зусім.

Хрысьціянскі погляд

Дыслут з ісламам вядзеца найперш са сьвецкіх пазыцыяў. А як мусіць рэагаваць на карыкатуры хрысьціянін? Думаецца, што адмоўна. Па першае, «не судзіце». У тым ліку і іншаверцаў. Па другое, «ня ўводзь у спакусу», а менавіта гэта і зрабілі карыкатурысты, справакаваўшы выхад на паверхню найгоршага, што ёсьць у ісламскім съвеце. Па-трэцяе, «па справах іх пазнаеце іх». Надта ўжо горкі плён прынесла праца дацкіх карыкатурыстаў. На пацвярджэнніне гэтаму, Ватыкан ужо асудзіў зъяўленыне карыкатураў як абразу пачуццяў вернікаў.

Эўрапейца ня зъдзівіш «жанатым Ісусам» ад Дэна Браўна, экранізаванай «Апошній спакусай Хрыста» ды ўкрыжаванай лялькай Барбі. Абураюцца многія, вось толькі рэагуюць яны на гэта па-іншаму. Найчасцей — словам на слова. Ці ігнараваньнем. Хрысьціянская (як, зрэшты, і

эўрапейская) культура — культура свабоды выбару. Не падабаецца — не глядзі, не чытай, ня слухай. У пэўным сэнсе менавіта такія правакацыйна-спакуслівія зъявы і робяць магчымым выбар, які надае веры сапраўдную вартасць. У ісламскіх краінах усё па-іншаму. Вось толькі што на гэта больш упłyвае — іслам ці традыцыі ўсходніх дэспатыў?

Карыкатуры памерлі

Пратэсты ды падпалы амбасадаў у арабскіх краінах ня дужа падобныя да цалкам спонтаннага народнага рушэння. Кіраваць натоўпам не-магчыма, але яго можна накіроўваць — што, з усяго відаць, умела робяць радыкальныя духоўныя лідэры. Антыдацкія дэманстрацыі ў Іране праходзяць пад дзяжурнымі лёзунгамі «съмерць Амэрыцы» ды «съмерць Ізраілю», распаўсюджваючыя дзікія чуткі пра тое, што дацкі ўрад патаемна рыхтуе выданье «фальшивага Карану». Эўрапейцам нават немагчыма са спакойным сэрцем перапрасіць — надта ўжо па-

Муфтый Абубакір Шабановіч: Безумоўна, мы абражаныя

Рэакцыя беларускіх мусульманаў на публікацыю эўрапейскім СМІ карыкатураў:

Муфтый Абубакір Шабановіч: «Безумоўна, мы абражаныя цынічным выкарыстаннем самага панятку «свабода слова» ў такіх мэтах. Муфтыят Беларусі мае правесыці сход, які з улікам меркаванняў вернікаў агучыць афіцыйныя звароты, у тым ліку і да кіраўніцтва тых краінаў, СМІ якіх дазволілі сабе такі выпад у бок мусульманаў».

dobna гэта да ўклячвання перад тымі, для каго вера — найперш улада. Голосу памяркоўных мусульманаў проста ня чутна — яны зрабіліся закладнікамі гарлапанаў-радыкалаў.

Бяспрэчна, карыкатурысты зрабілі глупства. Але за яго ім пагражаяць съмерцю. Каб ясьней адчуць гэтае пячорнае дзікунства, перанясём съятуацию на беларускую глебу. Уявіце сабе, што «НН» вырашыла перадрукаваць дацкія карыкатуры. Што далей? Андрэй Дынько ў сьпісе съмертнікаў? Думаецце, нерэальна?

Глябалізацыя, не забываймася. Усе адной вяроўкай звязаныя. Тым больш дзівіць пазыцыя нямецкай асацыяцыі журналістаў, якая пасьпяшалася асуздзіць газэтчыкаў у той момант, калі яны пачалі атрымліваць лісты з пагрозамі ды фота, на якіх выяўленыя абгарэлыя трупы.

Аднак друкаваць карыкатуры на знак салідарнасці ўжо занадта по-зна. Калі малюнкі зъмісьціла на сваіх старонках дацкая газета, гэта была спроба паказаць: мы не баймся. Нягэлія спроба, калі казаць шчыра. Калі ў студзені карыкатуры перадрукавалі іншыя эўрапейскія газеты, гэта была ўжо праява журналісткай салідарнасці — і зъмест карыкатураў тут адышоў на другі плян. Цяпер жа на другі плян адышла і сама салідарнасць — уперад выступіла палітыка. А мэды не павінны рабіць палітыку. Яны павінны несыці слова. Таму карыкатуры нельга друкаваць, бо іх папросту больш не існуе — яны ператварыліся ў палітычны сымбал. Але прынцыпова салідарызавацца з тымі, хто іх зъмісьціў, трэба, бо журналіст мае права на памылку, а яшчэ ён мае права не расплачвацца за гэтую памылку сваім жыцьцём.

Галоўная выснова: даўні канфлікт паміж дзівюма культурамі выразіўся ў канфлікце паміж дзівюма бескультур'ямі, увасобленымі ў недалёкіх карыкатурыстах і сяляпых рэлігійных фанатыках. Мы напісалі брыдкае слова на дзівярах суседа, а ён пагнаўся за намі зь сякерай. Камунікацыя паміж Захадам ды ўсходам дагэтуль знаходзіцца на ўзоруні камуналкі.

Дарэчы, кніжку сваю Корэ Блютген ўсё-такі выдаў. Выданье шыкоўнае. Вось толькі імя мастака-ілюстратора ў ім вырашылі не пазначаць.

Даўні канфлікт паміж дзівюма культурамі выразіўся ў канфлікце паміж дзівюма бескультур'ямі

СЛУХАЙЦЕ РАДЫЁ «ПАЛЁНІЯ»

Катавіцы пасъля катастрофы

2 лютага апоўначы ў Польшчы скончылася 3-дзённая нацыянальная жалоба ў сувязі з будаўнічай катастрофай у Катавіцах, дзе авваліўся дах выставачнага павільёну. Загінулі 63 асобы, а 141 была паранена.

Нягледзячы на заканчэньне аб'яўленай прэзыдэнтам агульнапольскай жалобы, ваявода Сылезіі заклікаў жыхароў рэгіёну хадзіць да канца тыдня стрымацца ад ладжаньня гучных забаваў.

На месцы суботнай катастрофы ў Катавіцах ужо пачынаюцца ўступныя працы па дэмантажы разваленага будынку. Перашапачаткова дэмантаж будуць праводзіць вельмі асьцярожна, бо пад развалінамі ўсё яшчэ знаходзіцца шмат рэчаў загінулых. Пад кантролем пракурораў і паліцыі ўсе знайдзеныя рэчы будуць перавезены ў спэцыяльна падрыхтаваны склад. Асабісттыя рэчы пацярпелых трапляюць у дэпазыт гарадзкой паліцыі ў Гожаве.

Супраць крыптарэкламы

11 арганізацыяў і фірмаў падпісалі Дэкларацыю пра супрацьдзеяніні схаванай рэкламе. Адным з падпісантаў дакумэнту зьяўляецца Польскае радыё.

У дэкларацыі сыгнітары абавязаліся супрацьдзеяніцаць зъяве схаванай рэкламы, карупцыі й дэзынфармацыі ў мэдиях. Яны плянуюць таксама апрацаўваць этичны кодэкс і правесыці адпаведныя курсы для працаўнікоў.

Усе будуць дзяліцца між сабою інфармацыяй. Калі выдавец апублікуе рэкламны тэкст пад выглядам журналісцкай працы, то пра гэта будуць паведамляць у Палату прэсавых выдаўцоў.

З дасыльданьняў вынікае, што больш за палову палякаў маюць уражаньне, быццам зъмест польскіх мэдый зъявляюцца схаванай рэкламай. Кожны другі, звязаны са съветам мэдый, уважае, што часта СМІ падаюць матэрыялы пра фірму альбо прадукт узамен за платную рэклому. Усе згодныя: у Польшчы крыптарэклама становіцца ўсё больш заўажнай проблемай.

Дэкларацыя — гэта адзін з вынікаў пачатай паўтара году таму акцыі «Чыстая інфармацыя», якая праводзіцца з мэтай абмежаваць крыптарэкламу ў польскіх СМІ.

Асьцярожна на падляскіх дарогах!

Усё горшыя ўмовы на падляскіх дарогах. Ва ўсходнім рэгіёне — галалёд і вельмі сылізка. Асабліва неспрыяльныя ўмовы на поўдні Падляскага ваяводства. Абледзяньельныя дарогі ў ваколіцах Гайнаўкі, Бельску Падляскага й Сямятыч. Асьцярожнасць варта захаваць таксама пешаходам з увагі на сылізкія тратуары і ўзбочыны. Дайшло да здарэння на трасе Граева—Райгад. Сутыкнуліся 2 аўтамабілі й сані. 1 асока загінула, а трох параненых.

Паводле беларускай службы радыё «Палёнія»

НАВІНЫ ЭЎРАЗЬВЯЗУ

НАВІНЫ ЭЎРАЗЬВЯЗУ

ЭЗ і ЗША заклікаюць беларускія ўлады дзейнічаць у інтэрэсах сваёй краіны

Эўразьвяз і ЗША нагадваюць аб сваім жаданні палепшыць і зблізіць стасункі зь Беларусью, але па-ранейшаму выказваюць рашучасць падтрымліваць дэмакратыю і грамадзянскую супольнасць у Беларусі. Беручы пад увагу занепакоснасць будучымі прэзыдэнцкімі выбарамі, ЭЗ і ЗША дамовіліся аб наведваньні Менску для сустрэчы на высокім узроўні з прадстаўнікамі ўраду. Але беларускія ўлады адмовіліся выдаць візы гендэрэктару замежных і палітычна-ваеных справаў Рады ЭЗ Робэрту Купэру і памочніку дзяржсакратора ЗША па Эўропе Дэніелу Фрыду. У адказ чыноўнікам ЭЗ і ЗША вырашылі скасаваць супольны візит на высокім узроўні. «Мы расчараўваны тым, што беларускія ўлады адмовіліся ад мажлівасці правядзення адкрытага дыялёгу зь міжнароднай супольнасцю. Мы спадзяёмся, што выбары 19 сакавіка будуть свабодныя і пройдуть у рамках міжнародных стандартоў і ў адпаведнасці з забавязаньнямі перад АБСЭ і ААН. Калі будуть аказаныя спробы ўплыву на вынікі прэзыдэнцкіх выбараў, ЭЗ і ЗША (...) прымуць адпаведныя заходы. Мы настойваем на тым, што палітыка ЭЗ і ЗША — гэта не ізаляцыя Беларусі. Мы жадаем бачыць дэмакратычную, стабільную і заможную краіну з моцнымі лучывамі зь міжнароднай супольнасцю. (...)

Пасъядоўны й бесъперапынны рух у правільным кірунку дазволіць Беларусі як найлепей скарыстаць з ініцыятывы «Эўрапейская суседзкая палітыка». Мы гатовыя даць руку Беларусі і яе народу. И настойваем на тым, каб беларускія ўлады дзейнічалі ў інтэрэсах свае краіны і яе народу», — гаворыцца ў адпаведнай заяве.

Аптыміст Саляна

Камісар ЭЗ па пытаннях замежнай палітыкі й пытаннях бясыпекі Хаўер Саляна выказаў упэўненасць у дынамічным разьвіцці Эўразьвязу. Выступаючы ў Зальцбургу (Аўстрыя) на канфэрэнцыі «Гучаньне Эўропы», прысьвеченай проблемам

эўрапейскай ідэнтычнасці, ён заявіў: «Я бачу Эўропу сілай добра ва ўсім съвеце. Пэсымізм ў дачыненьні да яе моцна перабольшаны». Гэты выраз стаў адказам Саляна ў межах дыскусіі па проблеме «канстытуцыйнага крызісу» пасля няўдалых рэфэрэндумаў у Францыі й Нідэрландах. Пры канцы студзеня Х. Саляна сустрэўся з адзіным кандыдатам на пасаду презыдэнта ад дэмісаў Аляксандрам Мілінкевічам. На сустрэчы была абмеркаваная новая палітыка Эўразьвязу ў дачыненьні да краінаў, дзе дэмакратыя й правы чалавека знаходзяцца пад пагрозай, а менавіта: дапамога ў атрыманьні вышэйшай адукацыі студэнтам, што быў выключаны зь беларускіх ВНУ па палітычных матывах, пошук працы для спэцыялістаў, што пазбавіліся працы з гэтай жа прычыны.

60 мільёнаў для Балкан

Эўразьвяз у найбліжэйшы час выдаткуе 60 млн эўра дапамогі балканскім краінам — не сябрам ЭЗ для іх прыцягнення ў агульнаэўрапейскі рух. Інвестыцыі мусяць спрыяць стварэнню зоны вольнага гандлю паміж краінамі рэгіёну.

Новы плян

Пачаў дзейнічаць новы, разылічаны на сем гадоў, плян Эўракамісіі. Ягоныя галоўныя прыярытэты — забесьпячэнне занятасці ў росту дабрабыту грамадзянаў ЭЗ. У фінансаваньні лякальных праграмаў возьмуць удзел Эўрапейскі фонд рэгіональнага разьвіцця, Сацыяльны фонд і Фонд супрацы.

Пошук альтэрнатыўной энергіі

Да 2030 г. 90% нафты й 80% газу Эўразьвяз будзе імпартаваць з Рәсей й Блізкага Ўсходу. Чыноўнік ЭЗ Андрыс Пібалгс на сустрэчы з прадстаўнікамі нацыянальных парламэнтаў краінаў ЭЗ заявіў: «Кожны дзень, калі мы марудзім з укараненнем энэргазьберажэння — гэта страчаны для нас дзень. Чым хутчэй — тым лепей».

Падрыхтавана пры падтрымцы
Прадстаўніцтва Эўрапейскай камісіі ва
Украіне і Беларусі
<http://www.delblr.cec.eu.int>

Расея лічыць, што мае права ўмешваца ва ўнутраныя справы Беларусі. Піша
Аляксандар Класкоўскі.

Сусветную прэсу абліцела зробленая ў Мюнхене заява расейскага віцэ-прем'ера і міністра абароны Сяргея Іванова: калі ў часе выбараў у Беларусі пачнуцца забурэнні, Москва будзе «рэагаваць адмоўна». А ўвогуле — «мусім зрабіць усё», каб такога ня здарылася.

Натуральна, гэта найперш рытрырыка. Цяжка ўявіць, каб вакол Карла Маркса, 38 натапырыліся рулямі танкі Таманская дывізіі ці пскоўскія дэсантыні.

Мэсыдж болей скіраваны на заходнікаў, якія апошнімі тыднямі дэманстрыцыяна прылаштылі Мілінкевіча. Бо паралельна БруSELЛЬ ды Страсбург раз-пораз рытуальная заклінаць, каб Крэмль паспрыяў дэмакратычным зъменам у Беларусі. Вось Іваноў і адказаў: ага, зараз!

Глыбейшы падтэкст такі: лепей ня лезьце ў беларускі гарод са сваім дэмакратычным рылам, бо гэта наша зямля!

Скажаце, згушчаю фарбы? Тады паглядзеце інтэрвю Іванова «Frankfurter Allgemeine Zeitung» (дадзенае, трэба думаць, акурат падчас гэтага візыту ў Нямеччыну). Там расейскі дзеяч яшчэ болей шчыры. Танны газ для лепшага хаўрусьніка ён,

напрыклад, патлумачыў тым, што «Расея ёсьць уласніцай транспартнай систэмы ў Беларусі».

Для Лукашэнкі, які заяўляе, што за съпінай народу нікому нічога не аддаў і не аддасць, гэта, пэўна, вялікая павіна. Но расейцы валодаюць у нас толькі адrezкам «Ямала—Эўропы», але ж не «Белтрансгазам». Ці мы чагосьці ня ведаем?

А вось вам яшчэ адна пэрліна ад Іванова:

«Беларусы і расейцы ў прынцыпе адзіны народ. І мы ствараем саюзную дзяржаву, на надта хутка, але мэта застаецца».

Якая мэта, здагадацца няцяжка. Іваноў зь ягоным эўрапейскім глянцам ды добрай ангельскай мовай фактычна праклямуе замшэлія тэзы вялікадзяржаўнага шавінізму. Кажуць — «інтэграцыя», а маюць на ўвазе — «інкарпарацыя». Падкрэслім: нашу краіну

разглядае як вотчыну не якісці маргінал-радыкал, а імаверны пераемнік Пуціна, будучы гаспадар Крамля.

І гэта не экспромт. У студзені той самы Іваноў выступіў у «The Wall Street Journal» з праграмным артыкуlam «Расея павінна быць моцнай». Ён наўпрост заяўіў: «Сытуацыя ў пэўных краінах СНД і рэгіёнах побач з імі — галоўнае, што выклікае ў нас заклапочанасць». Зброй

жа забесь імпэрскіх іржавых газ. Не вы мюнхэнскі Іванова п надта пер газавымі канцэрнамі. Маскоўскі адзначаю выступ у выходзяш кампетэнтні міністра, толькі пас Пуціна. Натураль беспардо абурылі а незалежні

левым вокам

ыпчэнныя
к інтарэсаў замест
ракет становіцца
шпадкова і ў
кіх выказваньнях
раблемы бясыпекі
зраплещеня з
Гэта новая
ся «вялікай Рэсеi».
ті аглядальнікі
ць: праграмны
выказваньнях, што
ль за межы
ці сілавога
мог адбыцца
съля адмашкі

на, что
нныя пасажы
пазыцыянераў-
ікаў. Але ці

даспадобы заявы Іванова
дзейнаму беларускаму
кірауніку — таксама вялікае
пытаньне. Бо падтэкст
можа быць і такі: мы цябе,
вядома, падтрымаем, але ж
гледзі — па рахунках трэба
разылічвацца... Ці
выпадкова ў апошніх
Лукашэнковых прамовах
гучыць прадчуванье
газавай вайны?

Нават цяперашній уладзе
івановы на танках тут не
патрэбныя. Наша
незалежнасць ужо
адбылася. А ўжо калі да яе
дадасца дэмакратыя, то
кошты на газ неяк
ператрываем. Дай бог, каб
гэта была адзіная плата.

**Марозам
павеяла ад
мюнхэнскай
заявы
расейская
міністра
абароны
Сяргея
Іванова.
Колькі нам
яшчэ
глядзець на
съвет праз
западзяялае
школо
саюзнай
дзяржавы?**

Бінга. Бінга. Бінга

Назіраючы на аўтобусным прыпынку, як натоўп узяў
у аблогу лятарэйшчыкаў, я падумаў: рана ці позна
ахвярай захапленыя азартнымі гульнямі абавязкова
стане адзін зь вядоўцаў шматлікіх «лято». Фэльетон
Лёліка Ушкіна.

Гісторыя пачалася з таго, што сяброў ФПБ прымусілі набыць
білеты лятарэй «Даждынкі». Не адкруціўся і Андрэй Кастра, які
вёў на БТ шоў «Чеснае лято».

Білет выйграў. Кіпяцільнік фірмы «Экран». Кіпяцільнік Кастра
падараў суседу-алькашу Францавічу з умовай, што той будзе
выносіць ягонае съмецьце.

Прайшоў месяц, і пабачыўшы старшыню прафкаму, Кастра,
прыгадаўшы пацешны выпадак, сам папрасіў дзіве лятарэй.
Зноў фарт! Кожны білет прынёс па кіпяцільніку. Андрэй набыў
яшчэ трох. Аднак цяпер ніводзін ня выйграў. Фіяска супала зь
нейкімі праблемамі, і артыст заключыў, што шчасльце яго
пакінула. Каб праверыць вэрсію, набыў жменю білетаў — зноў
невязуха. Уесь на іэрвах кінуўся набываць усё болей: 14, 34,
78, 134... Францавіч ужо не пасыпявалі выносіць макулятуру.

Рантам Кастра прыгадаў, што калі выйграў упершыню, едучы
на працу, спрыгні падрэзаў нейкі мэрс. Парушэнне правілаў
ДТР стала для яго чымосьці кшталту рытуалу. Гэтым разам
скончылася ўсё амаль трагічна: Андрэй падрэзаў картэж
бацькі... Ледзь абышлося.

Ад гэтага часу герой закінуў лятарэй. Спачатку думаў стаць
кліентам букмэйкераў, аднак яго «кінулі». «Шукаеш вярняк? —
спытаў нейкі тып. — заўтра «Менская лыжня». Там бяжыць
міністар культуры. Я бачыў яго алпор! Стопудовы шанец. У
чорным таталізатары на яго прымалоць 1 супраць 34». Ашалелы
Кастра заклаў кватэру, але прайграў. Самі ж ведаеце, хто
перамагае на той лыжні.

Тут Кастра вырашыў падмануць Фартуну: адфільтраваўшы
асыстэнту па перадачы, якая выцягвае зь меху бочачкі лято,
наехаў, каб тая выцягнула спэцыяльную камбінацыю.

Пачаўся розыгрыш тыражу. Адпаведна з дамовай з Кастра
дзяўчынка выцягвала бочачкі з патрэбнымі нумарамі, а той
голосна ў стылі шоўмэна іх абвіштчай: «11 — барабанныя
палкі», «8 — воўк і сямёра казяльят» і нарэшце апошняя
бочачка... (Кастра ўжо бачыў тыя мільярды). «Тры» — «трэці
нелегітимны тэрмін»... Адразу ж тэлекарцінка прапала. Вынікі
розыгрышу абвесцілі несапраўднымі.

Пасыля гэтага доўга пра Кастра не было чутно. Пакуль не
знойшлі труп Францавіча. Суседзі прыгадалі, што чулі зь яго
пакою енкі: «Аддай шчасльви кіпяцільнік!» «Я яго пратіў». —
«Брэшаш, вось табе, вось...»

Сённяня Кастра ў пошуку. Апошні раз яго бачылі на Кульмана,
дзе, набыўшы школьны прайзны, паабяцаў кіскёрцы, што
вернеца за сваім прызам. Як вядома, усе уладальнікі
абанэмэнтаў аўтаматычна становяцца ўдзельнікамі лятарэй
Менскгартрансу. МУС ужо арганізуваў у тым кіёску засаду.

Карані і мэта праекту “Казулін”

Працяг са старонкі 2.

Шляхецкая анархія, якая ў XVII—XVIII стагодзьдзях прывяла да заняпаду Рэчы Паспалітай, рэдка бывала спонтаннаю. Шляхцоў падкупалі, каб яны сваім вэта зрывалі соймы, што паралізавала ўладу. Гэты мэханізм асвоілі магнаты, з часам гэтую тактыку перанялі суседня дзяржавы, Прусія і Расея, якія квашліся на землі Рэчы Паспалітай Абодвух Народаў.

Сучасная расейская палітэхнолягія на чале з Паўлоўскім запазычылі некаторыя старыя мэтады з імпэрскага арсэналу.

Нікому ў штабе Мілінкевіча не прыходзіла да галавы ісці на перамовы з Гайдукевічам. Між тым ад моманту, калі Казулін бяз дай прычыны ўхіліўся ад удзелу ў Кантрэсе дэмакратычных сілаў, нічога яго ня розыніла ад Гайдукевіча тыпалягічна. Так, штаб Мілінкевіча зрабіў памылку, пайшоўшы на перамовы з Казулінам на роўных. Застаецца зрабіць высновы.

Чаму так позна раскусілі?

Таму што праект прасоўваўся як псеўданезалежны мімандыямі, так і часткаю нацыянальнай інтэлігенцыі. Людзьмі самаўпэўненымі, амбітнымі, але палітычна нізкавокімі, якія спыніліся ў сваім палітычным разьвіцці на сярэдзіне 90-х гадоў.

Што з гэтага будзе?

Магчыма, расейская кансультанты падрыхтавалі праект “Казулін” для атрымання другога месца

“па выніках падліку галасоў”. Таму мы ўжо бачым (старонкі 4—5) і неўзабаве яшчэ пабачым, як уся агнявая моц лукашэнкаўская пропаганды, а таксама тандэму Казулін-Гайдукевіч будзе скіравана на дэмакратычнага кандыдата. Тры магчымыя тлумачэнны дзеяньні ю самога Казуліна — інстынкт самазахаванья на палітычным полі, інсыпрацыя з лукашэнкаўской адміністрацыі, інсыпрацыя з Москвы. Ніводнага з гэтых варыянтаў няможна выключачы. Калі найлепшыя нашы юнакі гніёць у турмах за свае перакананні, калі беларуская культура перажывае пякельна цяжкія часы, спробу дэзарыентаваць незалежнае грамадзтва нельга разглядаць як нявишную гульню дзеля самазахаванья (старонка 5), яна мае на мэце захаваць цяперашні стан рэчаў. І гатоўнасць аўтараў праекту спэкуляваць дзеля дасягнення сваіх мэтага нават на нацыянальной сымболіцы і імені Быкова, інакш як цынічнай не назавеш.

Горка, што ў праект “Казулін” уцягнулася частка нацыянальнай інтэлігенцыі, кіраваная ўласнымі дагматамі, апантананая амбітнімі або матэрыйальнымі бокам жыцця. Паўтараеца нядайняе савецкае мінулае, калі белінглігенцыю падкупалі машынамі і кватэрамі. Хіба што маштаб зъмяльчаў. А хто непадкупны, тымі пастарому маніпулююць з

упорам на перакананыні. Тое самае аказалася датычным і незалежных СМИ. Як паказаў маніторынг Беларускай асацыяцыі журналістаў, у «Народной волі» з 16 да 27 студзеня Казуліну адводзілася 18,7% плошчы ад усіх публікацый, прысьвеченых суб'ектам выбарчай кампаніі. Для параўнання, Мілінкевіч — 2,4%. Пры чытанні на папулярным сайце загалоўкаў кітапаліту “Мілінкевіч і Казулін: хто з іх Ганчарык”, застаецца разъвесыці рукамі: наколькі нізкая рэзыстэнтнасць нашага незалежнага грамадзтва. А яшчэ пра перамены марым...

Што й гаварыць пра шараговага выбарца. Вось што піша нам Сяргей зь Менску: “Мілінкевіч, Казулін і Гайдукевіч павінны сесыі за стол і вызначыцца, хто з іх павінен працягваць барацьбу. Навошта дэмакратычным сілам ажно трываны? Гэта ж толькі блыгтае людзей”.

Сяргею, мусіце ясна разумець: няма трох кандыдатаў. Наш кандыдат адзін. Незалежнае грамадзтва выбрала яго на Кантрэсе дэмакратычных сілаў.

Падводзячы рысы: нацыянальная салідарнасць нізкая, незалежнае грамадзтва слабае, Мілінкевіч вымушаны ісці адзін супраць трох, і няма юшчэнкаўскіх Кінаха і Мароза, якія бы сталі зь ім поплеч. У той жа час апаніраваць Мілінкевічу за Лукашэнку будуть іншыя. Галоўнае зараз — вучыцца на памылках, каб не настуپаць двойчы на адныя граблі. Задачай наступнай пяцігодкі хай стане ўзмацненне нацыянальнага брацтва.

Дзякую, фраў Мэркель

Працяг са старонкі 2.

Сустрэчы Мілінкевіча мелі яшчэ адзін важны вынік, пра які сам лідер зразумела змоўчае, але які пераважвае аргументы крытыкаў, што выступаюць супраць паездак па замежжы. Сустрэчы на такім высокім узроўні далі лідеру Свабоднай Беларусі своеасаблівія гарантый асабістай бяспекі. Сцэнар раптоўнага «зынкнення Мілінкевіча» цяпер падаецца нерэальным. Гэта таксама немалаважны плён дыпламатычнага прарыву, ажыщцёўленага Мілінкевічам.

Водгукі эўрапейскай прэсы на паездкі Мілінкевіча аглядзе Алеся Кудрыцкі — старонка 14.

ПЕРАПІСКА З АЎТАРАМІ

Я быў непрыемна зьдзіўлены, калі ўбачыў у №3, што адмай зацемкі пра С. Домаша пакінулі толькі пачатак, дапісаўшы тое, да чаго я ня маю дачынення. Да гэтага чалавека я па-ранейшаму стаўлюся нармальна, з павагай.

**Сяргей Максімовіч,
Горадня**

Ад Рэдакцыі: Да тэксту Сяргея Максімовіча, дасланага з Горадні, рэдакцыны супаўтар дапісаў: «Улады гэтым скарыстаўся. Каб пазбавіць Мілінкевіча патэнцыйнага дарацьца, яго паслалі шкуры вычыніць. І ён пагадзіўся». Адпаведна пад артыкулам было два подпісы: Сяргей Максімовіч і Мікола Бугай.

Ар'егард Імпэрыі

Лукашэнкаўскі прапагандыст асучаснік і творча ўзбагаціў «Пратаколы сіёнскіх мудрацоў».

Увечары 3 лютага айчынная грамадзкасць паглядзела першую частку тэлепраекту ЮР'я Азаронка «Духоўная вайна». Фільм прынёс асабіста мне масу станоўчых эмоцый ды даў матэрыял для раздуму. Сюжэт фільму просты. У съвеце здаўна ідзе барадзьба съвяглі і цемры. Цемру прадстаўляюць таямнічыя «фарысэ», якія ўкрыжавалі Ісуса Хрыста і стагодзьдзямі змагаюцца зь сіламі дабрыні. У XIX ст. фарысэ звыярнулі ўвагу на падбудаваную на пачатках «праваслаўя, самадзяржаўя і народнасці» Расейскую Імпэрыю — сапраўдную райскую краіну, дзе мірна ўжываліся дзясяткі народнасцяў. Фарысэ звышчылі Імпэрыю (галоўны — Троцкі), забілі «найдабрэйшага» цара Мікалая II і яго дзетак і бязлітасна выкарыстоўвалі Расею для ажыццяўлення плянаў па сусъветнай рэвалюцыі. Ад разбуразльнай дзейнасці фарысэў выратаваў краіну Есіф Сталін, «аб'яднаўшы народ і вярнуўшы краіне былу магутнасць». Ад цытавання «Пратаколаў сіёнскіх мудрацоў» і «Тэстаменту Сталіна» Азаронак адмовіўся, але фільм прасякнуты духам адыеўных твораў расейскіх чарнасценцаў. Пасыль Сталіна таксама фарысэй Гарбачоў разваліў СССР. Мясцовая беларуская фарысэ, на чале, вядома ж, зь Зянанам Пазняком, хацелі разваліць Беларусь, аднак прыйшоў Ён і выратаваў краіну (Ён у кадры ў простай ільняной кашулі адымнае каласы пшаніцы). Асобны пункт — пастаянныя паралелі паміж ЗША і гітлераўскай Нямеччынай. Пры гэтым выходзіць так, што менавіта амэрыканцы і раскруцілі Гітлера і фінансавалі ўсю яго дзейнасць. Напрыклад, нямецкія танкі ў 1941 г. запраўляліся бензінам фірмы «Стандард Ойл», фірма IBM выпускала аппараты для падліку зынішчаных у Асьвенціме габрэйў, а «Кока-Кола» забяспечвала Вэрмахт напоем пад назвай «Фанта». У сваю чаргу дзядуля цяперашняга презыдэнта ЗША праз свою банкаўскую систэму перапраўляў грошы для НСДАП. Не могу называць сябе вялікім прыхільнікам мэтадаў распаўсюджанья дэмакраты

амэрыканцамі, аднак нашто займацца непрыхаванай хлусніней? Ну хто ня ведае зараз, што нямецкія танкі, якія рванулі ў 1941-м да Масквы, былі запраўлены не амэрыканскай, а бакінскай нафтай, якой Сталін амаль два гады забяспечваў Гітлера і што ДЖ.Буш-старэйшы, зьбіты нямецкім зынішчальнікам, некалькі дзён плаваў у Паўночным моры. Пра Курапаты і гаварыць ня хочацца. Дзесяць гадоў таму Ю.Азаронак пабудаваў фільм «Дети лжі» выключна на нэгатыве, не спрабуючы стварыць нейкай «нацыянальнай ідэалёгіі». У «Духоўнай вайне» ідэялігичны падтэкст адчуваецца вельмі моцна, Ю.Азаронак паспрабаваў зрабіць вельмі няўдзячную справу — уціснуць у сорак хвілінаў этру «нацыянальную идеологию беларускага государства» — і... скіццяўся ў банальны папулізм. Нельга аб'яднаць съвяткаванье Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі з байкамі пра найдабрэйшага расейскага цара Мікалая II, нельга аб'яднаць съвяткаванье дня Перамогі ў 1945-м з пэрманэнтнай хлусніней аб тым, якім коштам далася нам гэтая Перамога, нельга зноў і зноў падымаць на шчыт Сталіна, глумячыся над касыцямі тысячаў хрысціянаў у Курапатах. Сыстэма кідае кожнаму па кавалачку ідэалёгіі, які каму больш спадабаецца. Старым — крышачку памяці пра савецкую мін'ушчыну, маладзейшым — адкрыту чарнасценічыну накшталт той, з якою змагалася «Наша Ніва» ста гадоў таму, зусім маладым — вельмі проста: «Уступай у БРСМ, атрымаеш бясплатны праход на дыскатэку». Усё гэта ня склейваеца, патыхае містыкай і перанасьчана сымбаліямі, усім, што азначае пачатак крызісу любой папулюсткай систэмы. Сп.Азаронка зразумець можна, яму съніцца Імпэрыя, а ва ўмовах маленькай Беларусі выходзіць у найлепшым выпадку нейкія «трагічна-съмішлівія абрэзкі». Што такое віша Імпэрыя, спадар Азаронак? Можа, гэта саслужыўцы таго няшчаснага салдата, якому адблі ногі пад Новы 2006 год; можа, гэта супрацоўнікі таго згарэлага банку ва Ўладзівастоку, якія высоковалі зь дзясятага паверху, калі іх начальства ратавалася па адзінай спэцыяльнай лесьвіцы, а можа, гэта Газманаў, які скача перад натоўпам моладзі зь песней

Юры Азаронак з плякатам «Сэксуальная маньяка Клінтан — за краты» падчас пікету супраць бамбавання Югаславіі. Менск, 1999.

аб тым, што яго зрабілі ў СССР? Азірніцеся, спадар Азаронак, паглядзіце на нашу цяперашнюю пабрацімку-Расею. Агромністая, ад Смаленску да Сахаліна, пустэча, зь якой высмоктваюць апошнюю кроў пухліны шматмільённых касмапалітычных мэгаполісаў, ды нафтавыя вышкі пасярод гэтай пустэчы, што забяспечваюць усім неабходным Захад і завальваюць грашыма кучку ўладароў гэтай няшчаснай краіны. Мы ж, беларусы, замест таго, каб вырашыць свае праблемы, ізноў высоўваем бязглаздыя мэсіянскія ідзі абы тым, што Белая Русь абы'яднае Русь Вялікую і Русь Малую, і ў выніку рызыкуем застасцца без уласнага дабрабыту, культуры і нават дзяржаўнасці. Імітрыі ня будзе, і гэта спадар Азаронак выдатна ведае, нашто ж тады гэта ўсё робіцца? Можа, каб змагацца зь беларускай нацыянальнай культурай і каштоўнасцямі, бо выходзіць, што ўсё беларускае — ад сатаны, усё, што толькі і можа павярнуць наш народ да памяці, продкаў, Бога і маральных каштоўнасцяў, аказваецца найбольш небяспечным. А можа, тут старая як съвет справа — грошы? У такім выпадку вы, спадар Азаронак, павінны разумець, якую адказнасць бераце на сябе перад гісторыяй і беларускай нацыяй.

Андрэй Павач, Горадня

Унукі XX зъезду

Партыйны даклад, зроблены паўстагодзьдзя таму ў Маскве, парадаксальным чынам ня страціў сваёй актуальнасці ў сέньняшній Беларусі. Піша Віталь Тарас.

Успамін дзяцінства. Цудоўным летнім днём дзядуля вядзе мяне на менскі вакзал. Там агромністы натоўп чакае прыбыцьця нейкага цягніка. Мне нічога не відаць з-за сышнаў людзей, і ў момант, калі цягнік прыбывае на пэрон, дзядуля падхоплівае мяне й саджае на свае плечы. «Глядзі!» — кажа ён. І я бачу, як у тамбуры аднаго з вагонаў зъяўляецца чалавек у сінім, як мне падалось, гарнітуры. Ён усыміхаецца, лысіна блішчыць на сонейку. «Гэта Хрущчоў!» — кажа дзядуля... Я тады яшчэ ня ведаў, хто такі Хрущчоў. Аднак, калі праўда, што лёс чалавека у чымсьці залежыць ад ягонага ўласнага імя, дык першы сакратар ЦК КПСС адыграў пэўную ролю ў маім жыцьці. Реч у тым, што бацькі хацелі называць мяне Мікітам. Але сябры іх адгаварылі. Людзі ж падумаюць, што гэта ў гонар «дарагога Мікіты Сяргеевіча». Сымеху варта!

Бомба запаволенага дзеяньня

50 гадоў таму, калі мае бацькі вырапалі пытаныне зь імем свайго напішадка, разгортаўся рэвалюцыйны падзея ў Вугоршчыне. Улетку 1956-га сталініста Ракашы на чале краіны зъмяніў ліберальны камуніст Імрэ Надзь. Ён заявіў пра выхад Вугоршчыны з Варшаўскага пакту. Пры канцы каstryчніка савецкія войскі былі выведзены з Будапешту, але праз некалькі дзён вярнуліся на вуліцы сталіцы. Антыкамуністычнае паўстаныне было патоплене ў крыви,

нягледзячы на адчайны супраціў вугорцаў.

Адзін з радыёжурналістаў да апошняга вёў рэпартаж аб штурме радыёстанцыі, паралельна страляючы ў акно з аўтамата.

За некалькі тыдняў да гэтага былі жорстка задушаныя рэвалюцыйныя выступы апазыцыі ў Польшчы. А пачатак рэвалюцыйным прайдесам ва Ўсходній Эўропе паклаў даклад «лібэрала» Мікіты Хрушчова на ХХ-м зъездзе КПСС.

Тэкст таго дакладу быў апубліканы ў савецкім друку толькі праз трыццаць гадоў! Аднак з яго зъместам камуністамі началі знаёміць адразу пасыль зъезду на зачыненых партыйных сходах. Инфармацыя не магла доўга заставацца сакрэтнай, і ў чэрвені 1956-га даклад быў апубліканы на Захадзе, выклікаўшы эфект выбуху бомбы — найперш у заходніх, а потым і ў «братніх» кампартыях. Ня толькі маладзёнам, але й людзям старойшага пакаленія сёняня цяжка зразумець, у чым рэвалюцыйная сіла дакладу Хрушчова. У падручніках з гісторыі КПСС даклад фігураваў пад невыразнай сухой фармулёўкай «пераадоленне наступстваў культуры асобы». Імя Сталіна пры гэтым, як правіла, не называлася. Альбо называлася неахвотна — як быццам «культ» тae самае асобы ня меў ніякага дачынення да геніяльнага генералісімуса й «арганізатора ўсіх нашых перамог», якім Сталін дагэтуль застаецца для афіцыйнай беларускай пропаганды. Размова вялася пра некаторыя «памылкі» ў будаўніцтве сацыялізму, выкліканыя аб'ектыўнымі абставінамі: цяжкасцямі росту, варожым атачэннем, вайной (да развязаныя якой камуністы са сваёй тэорыяй суսветнай рэвалюцыі ня мелі ніякага дачынення). Выходзіла, што кампартыя заўсёды паводзіла сябе правільна, толькі на адным этапе правільным было бяссудна расстрэльваць «ворагаў народу», а на іншым — асуджаль асобыння адступленыні ад «сацыялістычнай законнасці».

Галоўным абвінавачаньнем з боку Хрушчова ў бок Сталіна, як выявілася,

былі нават не злачынствы правадыра супраць партыі (партыі, а не народу!), а тое, што ён, нібыта... ня быў марксістам. Зы іншага боку, большага злачынства на той час цяжка было ўяўіць у камуністычнай краіне, дзе афіцыйнай дактринай паноўнай эліты служыў марксізм-ленінізм. Імя правадыра аддзялялася ад імя Леніна, ідэйную спадчыну якога нібыта аднаасобна прысадчы ў склізу Сталін. Тым самым ён як бы адлучаўся ад сынкліту «святых» і пераводзіўся ў разрад «нечистых» рэвізяністаш — Троцкага, Бухарына ды іншых ворагаў савецкай улады. Съледзтвам «адлучэння» стаў вынас цела Сталіна з маўзалею — праўда, гэта адбылося ўжо пасыль ХХII зъезду. Унёскам жа Хрушчова ў марксісцка-ленінскую тэорыю было абязаньне пабудовы камунізму ў бліжэйшай прэрэспектыве. При гэтым адной зь неабходных умоваў блізкага пачасыя абвяшчалася злыцьцё ўсіх моваў у адну — вялікую й магутную...

Дэмантрацыя пустых сталоў

Паколькі развязанчыне «культу асобы» пры Хрушчову не прывяло да заўважнага паляпшэння ўзроўню жыцьця грамадзянаў, грамадзяне вырашылі, што ўлада крытыкуе Сталіна дзеля таго, каб схаваць ад народу праўду: пры Сталіне было лепей, было веслей!

Тым ня менш, рэабілітацыя мільёнаў ахвяраў сталінскіх рэпресіяў (для многіх — пасміротная), якая сталася галоўным выпікам ХХ зъезду, мела станоўчы эфект. Найперш для тых, хто вярнуўся з Сібіру дамоў... Учорашня палітэзкі нярэдка сустракаў ў сябе на радзіме тых, хто некалі пісаў на іх даносы. Так рэпресаваныя беларускія літаратары маглі бачыць пасыль свайго вяртаныя ў родную пісьменніцкую арганізацыю такую асобу, як Айзік Кучар, намаганыямі якога некалі патрапілі ў лягер. Што датычыць съледчых, прокурораў і судзьдзяў, якія вызначыліся, у прыватнасці, на ніве змаганняў з «буржуазным нацыяналізмам», толькі лічаныя асобы зь іх былі асуджаныя ці хоць бы адпраўленыя на пэнсію. Так што

Які час —
такія й
дэсыдэнты.
• • • • •

іншымі словамі

большасыці ацаалелых у лягерах хапіла разуму й абацлівасыці, каб не крытыкаваць адкрыта савецкую ўладу і не казаць усю праўду аб сталінскім ГУЛАГу — прынамсі, да лепшых часоў.

Трэба зазначыць, што калі «лепшы час», недзе пры канцы 1980-х, прыйшлоў, высьветлілася, што ў беларускіх пісьменьнікаў амаль нічога німа ўсталох такога, што можна было б паказаць съвету ў апраўданыне сябе ў свайго часу. «Пісаныне ў стол» ва ўмовах БССР выявілася такім самым мітам, як і наўная вера ў тое, што сапраўдная літаратура пры таталітарызме можа выжыць дзякуючы «эзопавай мове».

Таталітарнае грамадзтва вымушае літаратуру й мастацтва жыць альбо выжываць пад велізарным, бязъежовым цікам, які непазбежна скажае саму прыроду мастацтва, робіць яго сэрвільным.

Калі вяртагаца да тэмы XX зіезду, дык ён меў і непрадабачаныя вынікі. Нават пры захаваныні «вядучай і накіроўваючай ролі партыі» ў адсутнасці свабоды слова на старонках некаторых літаратурных выданняў — у першую чаргу трэба згадаць часопіс «Новый мир» пад рэдакцыяй Аляксандра Твардоўскага — пачалася дыскусія. Праўда, гэта было крыху пазней, у 1960-я гады. Дыскусія мела, на наш сённяшні погляд, вельмі абмежаваны характар. Размова вялася пра тое, каб «ачысыцца» сапраўдны сацыялізм ад позыніх «насленіння», вярнуцца да «ленінскіх выгодаў», да правільнага сацыялізму (тагачаснае

захапленыне «лениніянай» не аблінула й Беларусь). А для гэтага, на думку некаторых літаратараў-франтавікоў, была патрэбная ўсяго толькі адна простая ўмова: пісаць праўду. Сярод тых пісьменьнікаў, што спавядалі гэты прынцып, быў Але́с Адамовіч і Васіль Быкаў. Тагачасная цензура адразу адчула ў так званай «аконной праўдзе» падкоп пад падмурак савецкага ладу, а літаратурныя вартаўнікі пачалі цікаўляць пісьменьнікаў і публіцыстаў, якія паверылі ў «вечер пераменаў». Іх называлі «дзецімі XX зіесду», «пісьменіцдзясятнікамі», і яны гэтым ганарыліся. Многія з іх засталіся верныя прынцыпам, сфармаваным у 1960-я, да распаду СССР. Самы першы і самы яскравы прыклад — Міхаіл Гарбачоў, які ўсур'ёз зьбіраўся разфармаваць сацыялізм.

Лінія Сталіна

Многія «пісьменіцдзясятнікі» адчулі сябе запатрабаванымі ды кінуліся «плыць у рэвалюцыю далей». Але іпозіціі наконт «сацыялізму з чалавечым тварам» хутка адышлі ў нябыт. Адразу пасля руйнавання камунізму пачалася зусім іншая эпоха — эпоха постмадэрнізму, вызначальнімы рысамі якога можна назваць, бадай, скепсіс і цынізм.

Прадстаўнікі новых пакаленняў, якія прыйшли на зімену «пісьменіцдзясятнікам», самі сябе зъедліва колісі называлі «васьмідзрастамі» й «дзвевяностасосамі».

І вось, на пачатку III тысячагодзіня стала зразумела, што ў адной «асобна ўзятай краіне» ўсё вярнулася на кругі

свае. Пісьменынікі-пісьменіцдзясятнікі, якім дарогу ў літаратуру адкрыў XX зіезд, зноў апнуліся ў дысыдэнтах. Што там асобныя літаратары — цэлая пісьменыніцкая арганізацыя перайшла ў разрад апазыцыйных. Раман састарэлага патрыярха расейскай літаратуры Салжаніцына «Ў крузе першым» у яго на радзіме лічыцца ўсяго толькі клясыкай. Экранізацыя раману, дзеяньне якога адбываецца ў сталінскай «шпараць», на расейскім тэлебачанні ня стала значнай грамадзкай падзеяй, хоць і выклікала цікавасць гледачоў. У Беларусі ж, як гэта ні парадаксальна, раман эпохі ГУЛАГу застаецца актуальным! Прынамсі, актуальным яго робіць адмова ўладаў ад паказу тэлесерыялу паводле салжаніцынскага твору.

Апраўданыні кіраўніцтва тэлеканалу СТВ наконт недахопу грошай ад рэкламы нікога ня могуць увесці ў зман, бо прыватных каналаў у Беларусі ніколі не эканоміла. Дарэчы, зусім ня даўна гледачам дэмантраваўся іншы фільм — «Генэралісімус», паводле сталініцкага раману Карпава. Гэты паказ цалкам натуральная ўпісваецца, так бы мовіць, у «лінію Сталіна», якая летася афіцыйна ўвайшла ў сыпіс галоўных турыстычных аб'ектаў Беларусі. Акрамя таго, прадусёр яшчэ аднаго дзяржаўнага канала — АНТ — Хрусталёў даў зразумець у інтэрвію «КП в Беларусі», што глядацтво аўдыторыю канала хутка чакае чарговы грандыёны праект, прысьвячаны гісторыі сучаснасці ды галоўнаму герояю нашага часу.

Новае пакаленіне не цікавяць урокі мінулага. Не цікавяць XX зіезд, Хрущоў, Салжаніцын, Быкаў.

Абрасаючы пыл са сваіх ног, яно бярэ ў новую эпоху толькі Сталіна — дык тое ў выглядзе карыкатурнага «генэралісімуса», найлепшага сябра дзяцей і фізкультурнікаў. Што ж, які час — такія й куміры. Ёсьць у новага часу й свае дысыдэнты — не такія, як паўстагодзідзя таму. У чымсьці яны пераўзыходзяць сваіх папярэднікаў. У іх больш ведаў, менш ілюзіяў. Але ж у «пісьменіцдзясятнікаў» быў надзеіны імунітэт. Яны на дух не выносілі маны й крывадушнасці. На жаль, маральныя якасці не перадаюцца ў спадчыну. Вось толькі памяць — упартая рэч. Калі на непрыемныя эпізоды мінулага ўдаецца забыцца, яны вяртаюцца ў выглядзе начных кашмаруў.

Менск, плошча Перамогі. 9 траўня 2005.

Падарожжа ў мінушчыну

Бедныя—бедныя выставы памяці Караткевіча ў Палацы мастацтва і Музэі беларускай літаратуры... Піша **Сяргей Харэўскі**.

Тыя, хто памятае Ўладзімера Караткевіча, ведаюць, які гэта быў візіянэр, гумарыст і фантазэр. Ідуны ў менскі Палац мастацтваў, на выставу, прысьвечаную 75-годзьдзю пісьменьніка, чакаў калі не фэры, то, прынамсі, адэкватнасці. Адэкватнасці экспазыцыі маштабу асобы. Чаканьні аказаліся марнымі.

Прайшоўшы кніжны кірмаш, дзе нічым караткевіцкім ня тхнула ніколі, прамінуўшы кірмаш італь-

янска-тайляндзкага кічу, з амурчыкамі, сфінксікамі й кабыламі ў натуральнью велічыню, патрапіў у маленькую залю... Некалі тут, пад лесьвіцай у вялікую вышнюю залю, выстаўлялі дэкаратыўна-ўжытковое мастацтва. Цяпер выставілі некалькі дзясяткаў твораў графікі ў жывапісу з нагоды юбілею Караткевіча.

Аснову выставы ствараюць творы графікаў-клясыкаў караткевічыяны: Генадзя Грака, Арлена Каш-

курэвіча, Віктара Мікіты, Яўгена Куліка, Івана Пратасені, Міколы Купавы, творы жывапісцаў Гаўрылы Вашчанкі, Анатоля Бараноўскага, Віктара Маркаўца, Ягора Батальёнка. Плякат прадстаўлены клясычнай тэатральнай афішаю «Сівая легенда» Ўладзімера Крукоўскага.

Творчасць Караткевіча, яго образ у беларускім выяўленчым мастацтве мае трывалую традыцыю. Пачалося ўсё з ілюстрацыяў студэнта-графіка Генадзя Грака да раману «Хрыстос прыязмліўся ў Гародні» ў 1966 г. Пасыль быў аформлены А.Кашкурэвічам роман «Каласы пад сярпом тваім». Той эксперымент у 1960-я стаў удалым прыкладам творчага садружніцтва тады яшчэ маладых мастакоў і літаратара. Тады ў насамрэч было багата ўдалага ў нашай культуры.

Як і мае быць, на выставе, прысьвечанай пісьменьніцкаму юбілею, большасць экспанатаў — гэта ілюстрацыі. Пажоўкляя папера, старыя, яшчэ савецкія рамы... Зруйнаваныя замкі, суворыя ваяры, моцная атмічная школа малюнку. Міжволі адчуваеш сябе ў далёкіх часах. У тых часах, калі зеўралі выбітымі вачніцамі тысячы закінутых храмаў. У тых, калі ўсе зачыталіся Караткевічам і шукалі ягоных дэфіцитных кніжак, калі яшчэ былі жывыя Брэжнэў і Машэраў, а беларускі нацыянальны рамантызм, скіраваны ў

кніжнае рэчышча, буяў усімі краскамі.

Нават тузін жывапісных палотнаў, створаных цяпер, выглядаюць рэмінісценцыяй тae ўжо бясконца далёкае эпохі «Зямлі пад белымі крыламі».

Партрэт Караткевіча на фоне навагарадзкіх вежаў Гаўрылы Вашчанкі, краявіды Анатоля Бараноўскага, «Руіны Гальшанскае замку» ды «Хата Зоські Верас» Алеся Цыркунова, творы Батальёнка, Белавокай, Вярэніч, Грышука, Драбыншэўскага, аршанская краязнаўчыя сюжэты Аўчыннікава, Мяжуева, Капузы. Нібы й нямала... Але уражаныне нішчымнасці застасцца.

Яшчэ больш сумнае відовішча ўяўляе выставка ў Музэі беларускай літаратуры. Адчуваныне такое, нібы хто змушаў каго рабіць тыя выставы. Нібы ані каліва тae Караткевіцкае вясёлае, насуперак усяму, няўрымсльівасці не засталося. Калі сённяшняя генерацыя будзе меркаваць пра ролю й месца Ўладзімера Караткевіча ў нашай культуры паводле гэткіх выставаў, гэта будзе супярэчліве меркаваныне. Бо яно будзе трывала звязваць ягоную постасць з эпохай «развітога сацыялізму», у якой дазвалялася кардыячыцца нацыянальным рамантыкам і выдаваць іхныя кнігі ў найлепшай аздобе шматтысячнымі накладамі. З анахранічнаю моваю літаратуры й мастацтва.

Тузін Гітоў. Вынікі 9 (43) туру

13—26 студзеня 2006

www.music.fromby.net

1. Кася Камоцкая. Шостае падарожжа — 399
2. IQ-48. Свяціло ў цемры — 386
3. Сыцяна. Можна быць — 314
4. Tav.Mauzer. Брудная вада — 277
5. Uspleks. Мара — 244
6. Палац. Праваджала маці сына — 222
7. Глюкі. Аладкі — 221
8. Змаяя. Чукча — 206
9. •ygimont VAZA. Contrabanda — 205
10. Восьмы дзень. Чорныя людзі — 151
11. Зодчие. Дзяўчынка — 91

Праслушаць песні можна ў Інтэрнэце на сایце «Тузіну Гітоў» і ў радыёетэры штотыдніцы на хвалях радыё «Мінск» (92,4 FM) а 23.00 у праграме «Тузін Гітоў з Алегам Хаменкам».

AHQAN NABKEBI

РЭПЛІКА**«За
Беларусь!»**

безъ ніводнага
беларускага слова.

Тлумнае поў, што
заканчай канал АНТ 5
логата настыя
чартовае агіткі
«Контураў», было
цалкам адпаведным.
Адпаведным
штымліва-мітусыльвае
настальгіі па апухальных
ад сну разуму часах
маладосці.
Лукапэнкі. Слухачы
маглі добра
наслухацца савецкіх
шлягеру 1970-х
гадоў, беларускіх
зорак кінгату
Абасавай ды Абаян.
Бліснулі, чым малі,
Паліна Смолава ды
Наталья Тамеля.
Правінцыйныя
пісынкі нават
намагаліся пішиць
па-ангельску. Не
абыліся бяз Ксени
Сітнік. Сыявалі яна
расейскую народную...
Беларуськыне ж месца
ў канцэрце «За
Беларусь!» не было.

На фота: Паліна
Смолава (зълева)
і Люся Лушчык.

Насустрач сонцу

Фатаграф, падобна ўсякаму мастаку, задаецца мэтай узнавіць ня самі рэчы бачнага съвету, а сваё асабістасе ўражанье, сваё ўспрыманьне іх.

Ян Булгак

Выставу «Фатаграфія Баўгаўзу» ў Музэі сучаснага мастацтва ў Менску наведаў **Сяргей Харэўскі**.

У 1919 г. у нямецкім Ваймары была створана першая мастакоўская вучэльня. Яна рыхтавала штукароў для працы на прамысловасці. На чале Баўгаўзу стаў слынны дойлід Вальтер Гронюс. Хутка цэнтар пераўтварыўся ў галоўную лябараторыю дызайну, мастацтва й архітэктуры Эўропы. Сярод ягоных выкладчыкаў былі Васіль Кандзінскі, Міс ван дэр Роэ, Пауль Клее, Піт Мандрыян. Велізарны ўплыў Баўгаўз зазнаў зы Беларусі. На канцэпцыі й творчae іх крэда непасрэдна на-кляўся адбітак Віцебскай школы: Малевіча, Эль Лісіцкага, пазней — Булгака й Стрэмінскага.

Узоры рэчавага й паліграфічнага дызайну Баўгаўзу вырозынівае імпэт-

насьць і рытмічнасьць, съведамы мінімалізм. Іх стваральнікі найперш канструявалі рэчы, выяўляючы іхную сутнасьць, а затым яе ўтрыравалі. У выніку мэбля, посуд, тэкстыль, створаныя ў Баўгаўзе, сталі шэдэўрамі эстэтычнае думкі й уласна таго, што мы сёння завём дызайном. Яны зрабілі рэвалюцыю ня толькі ў прамысловай вытворчасці, але й у мастацкім мысленіні ўсяго съвету. Па пераезьдзе ў Дэсаў пры вучэльні была створаная адмысловая майстроўня для фатаграфаў. Яе паўстаньне звязанае з імёнамі вугорскіх творцаў Ласла Мохай-Надзем і Лючы Мохай. У 1929 г. у Баўгаўзе было адкрытае адмысловае навучальнае аддзяленье фатаграфіі, другое ў съвеце пасля Вільні. Тутака працавалі славутыя фотамастакі Эрых Казэнмюльлер, Люкс Файнінгер, Оскар Шлеммэр. Велізарнымі падзеямі сталі «Выставка фатаграфіяў баўхаўзаў» 1928 году, а затым выставы Казэн-

мюльлера й берлінская фотавыставка расылінаў «Першасныя формы мастацтва», што паказаў Карл Блесфельд. А пасля ўтварэння фатаграфічнага аддзялення з Вальтарам Пётэрсхансам на чале, Баўхаўз пераўтварыўся ў вядучы цэнтар тагачаснае єўрапейскай фатаграфіі.

За гады свайго існаваньня ў міжвеннай Нямеччыне Баўгаўз ня толькі запачаткаваў новыя жанры й віды фатаграфіі, але й пераўтварыўся ў сапраўдную інтэрнацыянальную кузыню кадраў тагачаснага фотамастацтва.

Выставка «Фатаграфія Баўгаўзу», што праходзіць у Музэі сучаснага мастацтва ў Менску, дэмантруе тую глябальную ролю, што адыграла вучэльня. Такога маштабу й якасці экспазіцыі ў нашым краі — рэдкасць. Для выставы былі адабраныя працы максымальнае колькасці мастакоў. Сярод іх ёсьць і добра вядомыя ў съвеце рэчы, а ёсьць і малавядомыя нават адмыслоўцам імёны й творы. Шэдэўры мяжуюцца з нечакана цікавымі нязнанымі ў нас творамі. У выніку мы можам яшчэ раз пераканацца ў tym, якую велізарную камунікатыўную функцыю выконвае фота й наколькі разнастайнымі й нечаканымі могуць быць сферы яго ўжытку.

Сёняшнняя выставка — адна з самых важных культурных падзеяў 2006 году. Гэтым разам съвітло зазімляла з Захаду. За Менскам настане чарга Магілёва. А затым, наступяк руху Сонца, выставка адправіцца ў Москву.

Адкрыццё выставы ў Музэі сучаснага мастацтва. Пэрформанс Аляксея Фёдарава і Андрэя Шапараўца.

АНДРЭЙ ПІЛКОВІЧ

«Рок-каранацыя» вяртаецца

28 лютага, пасьля двухгадовага перапынку. Піша Сяргей Будкін.

У Менску пройдзе «Рок-каранацыя». Беларускіх музыкаў узяўся падтрымач бровар «Баброў».

Паводле словаў арганізатора Юр'я Цыбіна, «Каранацыя» пасъважэе, дзякуючы новым намінацыям ды ўявідзенію інтэрактыўнага галасавання. Прадусёры фэсту спадзяюцца такім чынам ліквідаваць залішнюю суб'ектыўнасць цырымоніі — раней усе прызы размыяркоўвалі журы. Сёлета журы, у якое ўваходзяць журналісты, музыкі і прадусёры, абірала намінантай на адзінаццаць «каронаў» па выніках апошніх двух гадоў. Раней «кароны» ўручаліся па сямі-васьмі асноўных намінацыях, таму кола прэтэндэнтаў было такое вузкае. Паказальная ў гэтым пляне «Каранацыя-2000», калі ў намінацыях «Рок-карана», «Альбом году», «Відэакліп году», «Тэксты» перамог гурт «N.R.M.», падзейай году прызнаны праект «Я нарадзіўся тут», а «Музыкам году» — Лявон Вольскі. Каб пазъбегнуць такой сітуацыі, сёлета будуть узнагароджаны найлепшыя прадстаўнікі па кірунках (рок, блюз, фольк, альтэрнатыва і праект году). Журы адзначыць найлепшых толькі ў гэтих катэгорыях. У астатніх намінацыях (кліп, песня, альбом, выкананіца, рок-князёўна, дэбют) пераможца будзе абраны па выніках інтэрнэт-голосавання на сайце www.music.fromby.net і SMS-голосавання.

Багата сёлета будзе гуртоў з-за Менску «Мы ездзілі па краіне і слухалі», — кажа Ю.Цыбін. Магілёў прадставяць поп-панкі «Глюкі», Берасцьце — «Сыцяна», Гомель — блюз-мэны з «Al narrator orchestra», Віцебск — этнічны «Восьмы дзень», Горадню — поп-рокавая «Айша», а Полацак асобна — «Фляўс і Кляйн» (даніна павагі фэсту «Рок-кола»). На мінулых «Каранацыях» несталічныя гурты ня надта былі аблашчаныя ўвагай. Згадваеца толькі гомельская «Rasta» («Дэбют-2002») і аршанская «Пані Хіда», адзначаная ў 1998 г. за «Сылёзы на соснах» — «Кліп году».

Афішы фэстывалю надрукаваны

«Белакрылы анёл» гурту «Zet» прэтэндуе на «Рок-карону».

па-расейску. Ю.Цыбін кажа, што для яго моўна пытаньне не прынцыповае. Арганізаторы канцэрту з «Клясклуб ДК» кажуць, што яны не баяцца беларускай мовы: «Мы карыстаемся ранейшымі напрацоўкамі, і частка рэкламнай кампаніі «Рок-каранацыі» заўжды праводзілася па-расейску». Саму цырымонію дырэктар полацкага фэсту «Рок-кола» Сяргей Анішчанка і тэлевядоўца з «Музычнага каналу» Каця Пытлева будуть весьці па-беларуску.

Дагэтуль не вядома, ці будуть да-пушчаныя на сцэну музыкі з «чорнага сьпісу». Аляксандар Кулінковіч — лідэр групы «Нейра дзюбэль», чый дыск «Танкі» прэтэндуе на «Альбом году», кажа, што яго на «Рок-каранацыю» пакуль ня клікалі. «Проблемы «забароненых» для нас не існуе, — тлумачыць Ю.Цыбін. — Хто будзе узнагароджаны, той і выйдзе на сцэну. Гэта ж не палітычная акцыя». Сыпіс выступаў пакуль трymaeцца ў сакрэце, але на афішах у намінантах фігуруюць «Крамбамбуля», «Zet», «Крама». У адной з асноўных намінацыяў — «Гурт году» — маюць шанец быць адзначанымі таксама гурты, якія за гады прастою «Рок-каранацыі» зрабілі сябе: «Indiga» і «IQ-48». Не адну «карону», відаць, атрымае «J_Mors». Вялікая канкурэнцыя ў намінацыях «Блюз-рок выкананіца», «Фольк-выкананіца» і «Альбом году».

У шчыльных радах «дэбютантаў» на першы плян могуць выйсці дут «Саша і Сірока» і ляўрэаты апошняга «Басовішча» — «Таварыш Маўзэр». Меней прэтэндэнтаў на «Кліп году» і «Рок-князёўну». Апошнія слова — за прыхільнікамі беларускай музыкі: 15 лютага стартуе галасаванье.

Сяргей Будкін

Сыпіс намінацый фэстывалю «Рок-каранацыя-2005»:

1. Гурт году.
2. Лепшы альтэрнатывны гурт.
3. Блюз-рок выкананіца.
4. Фольк-выкананіца (традыцый і сучаснасць).
5. Праект году.
6. Выкананіца году.
7. Сыпівачка году (рок-князёўна).
8. Кліп году.
9. Дэбют.
10. Песня году.
11. Альбом.

Сыпіс песен, якія прэтэндуюць на тытул «Песні году»

- «Zet», «Белакрылы анёл»
 «J_Mors», «Маё сонца»
 «The Stokes», «Пад купалам нябёсаў»
 «Безь білета», «Дзьве лодкі»

Хто першы, той лепшы

«Плянка ў 10 000 прададзеных дыскаў для беларускіх музыкаў пакуль недасягальная», — кажа дырэктар «Містэрый гуку» Аляксандар Шлык. Пасьпяховым лічыцца той беларускі альбом, які разышоўся цягам году накладам болей за 1000 асобнікаў.

На мінульм тыдні свае ўзнагароды ўручылі прадусэр Адам Старповіч і дырэктар дыскарні «Містэрый гуку» Аляксандар Шлык. Паказынкам былі продажы дыскаў цягам году. Заснавальнікі лічачы гэты крытэрый найбольш аўкстыўным.

«Можна слухаць сотні песень на радыё, але на палічку ў пакой слухач пакладзе той дыск, які яму спадабаўся. Папулярнасць выяўляеца запатрабаванасцю», — кажа А. Старповіч. Ён прызнае, што ў Беларусі не існуе адзінай электроннай сеткі маніторынгу продажаў, як у іншых цывілізаваных краінах, высокі ўзровень пірацтва, але мяркуе, што варта пачаць вылучаць лідэраў продажаў ужо цяпер. Для гэтага і была абрачная сетка музычных крамаў «Містэрый гуку» — як адна з самых паказальных у краіне.

У пятніцу ў клубе «Ізюм» былі названыя пераможцы ў дзевяці намінацыях. У разылік бралася агульная колькасць прададзеных дыскаў цягам 2005 году. Але дакладная лічба не называлася. «Магу сказаць толькі, што плянка ў 10 000 прададзеных дыскаў для беларускіх музыкаў пакуль недасягальная», — кажа А. Шлык. Пасьпяховым лічыцца той беларускі альбом, які разышоўся ця-

гам году накладам болей за 1000 асобнікаў.

Сярод фольк-выкананіц лідэрам продажаў была абвешчана «Сярэднявечная дыскатэка» ад «Старога Ольсы», «Не як усе» ад «Нестандартнага варыянту» — самым прадавальным хіп-хоп рэлізам.

У альтэрнатыўнай музыцы няма роў-

ных «Куклам» (альбом «Дысцыпліна хаосу»). У рок-музыцы лідэр-дыск «Красавік» ад «J_Mors», у поп — альбом «Атлянтыкі». У дэзвюю намінацыях фігуруе «Крамбамбуля».

Цікавая сітуацыя ў шансоне: 3-е месца — «Старыя сябры» Віктара Каліны, другое — «Дзяўчынка-савольніца» яго ж, 1-е скарылася альбому «Гарэзльві гуляка» Віктара Каліны. Падобная сітуацыя ў намінацыі «Складанка году»: ляўрэатамі сталі дыскі «Песьня году» розных пэрыядоў.

«Альбомы, выдадзеныя на пачатку году, мелі большыя шанцы. Затое дыскі, выдадзеныя пры канцы году, будуть мець большыя шанцы налета», — камэнтуе сітуацыю А. Старповіч.

Сяргей Будкін

Музыку «Старога Ольсы» купляюць часцей за іншы беларускі фольк.

Лідэры продажаў-2005 у дыскарнях «Містэрый гуку»

сярод артыстаў, выдадзеных West Records

- «J_Mors» — «Апрель»
- «Atlantica» — «Heavenly»
- «Цягні-Штурхай» — «3000 шагов. Баллады»
- «J_Mors» — «Мое Солнце»
- «Крамбамбуля» — «Радыё Крамбамбуля 0,33 FM»
- «Новы Ерусалім» — «Неба осколкі»
- Складанка «Золатая двадцатка»
- «Крама» — «Будзь разам з намі — The Best»
- «N.R.M.» — «Тры чарапахі»
- «Аляксей Хлястоў» — «Ворваться в небо»

сярод артыстаў, выдадзеных «БМА Group»

- Данчык — «Я ад вас далёка»
- Кася Камоцкая & «Новае неба» — «Акустыка»
- «Тарпач» — «Усё будзе...»
- «Partyzone» — «Съмерці няма»
- Трыб'ют Gods Tower «Варта Вежы Багоў» (2 CD)
- «Стары Ольса» — «Скарбы ліцьвінаў» (2 CD)
- «Postscriptum» — «Вандроўка»
- Станіслаў Манюшка — «Песьні з—над Нёмна й Дзьвіні»
- «Indiga» — «Дні»
- «Zigzag» — «Bionic@»

Папаўненне ў Саборы

беларускіх святых — сьвятая
Валянціна Койданаўская.

У Саборы беларускіх святых, які налічваў 54 імёны, з'явілася новая сьвятая. Ёй стала сьвятая Валянціна — нябесная заступніца Менску. Урачыстасе богаслужэнне з афіцыйным праслаўленнем новай сьвятой адбылося 6 лютага ў стаўлічнай катэдры Святога Духу.

Першым абвесціці Валянціну сьвятой, адмысловая камісія па кананізацыі некалыкі год збирала сьведчаныні аб чудатворным дзеяньні яе малітваў.

Паходзіць беларуская сьвятая з Койданаўскіх з в. Коскі, дзе нарадзілася ў 1888 г. у сям'і праваслаўнага сьвятара Фёдара Чарняўскага. Жыццёвы шлях яе быў няпросты і трагічны: паміраюць бацькі, гіне высланы на Далёкі Ўсход муж Фёдар Сулкоўскі, арыштоўваюць сваякоў, а ў ліпені 1937 г. арыштоўваюць і затым растрэльваюць апошнюю групу менскага праваслаўнага духавенства. Гэтыя выпрабаваныні не праішли бясьследна для Валянціны Сулкоўскай:

па съмерці маці яна пяжка захварэла і да скону жыцця засталася нерухомая.

За надзвычайную дабрыню і спагаду, за шчырае імкненне дапамагчы ўсім, хто ў гэтym меў неабходнасць, землякі яшчэ пры жыцці называлі матушку Валянціну сьвятой. Яе надзвычайная духоўная сіла і прароцтвы прыцягвалі паломнікаў. Па съведчаныні клрыка Святадухаўскай катэдры Фёдара Крываноса, аўтара «Жыцця сьвятой Валянціны», у дзень съмерці Сталіна яна сказала: «Над Москвой лятала чорная птушка і ўпала».

Сыцежка да апошняга зямнога прытулку сьвятой не заастае і па сёння — пілігримы прыходзяць на могілкі ў вёсцы Крысава, каб пачуць адказ на нявыказаныя пытаныні.

Муж Валянцінавай сястры сьвятар Сяргей Радакоўскі, расстраляны ў 1933 г. паводле пастановы тройкі НКВД БССР, у 1999 г. быў праслаўлены зь сьвятымі ў ліку навамучанікаў спавядальнікаў Менскай япархіі ў чыне сьвятамучаніка.

Сямён Печанко

Капыткі

Гэтая страва беларускай кухні цікаўная ня толькі сваёй поўнай адсутнасцю на паліцах крамаў і ў рэстарацыйных мэню. Бо тое самае можна сказаць пра большасць знакавых страваў нашай кухні, якія яшчэ 60 гадоў таму вызначалі побыт продкаў. Але тут маём справу яшчэ і з кур'ёзам, які скізіў назову стравы. Ка-рацей, я пра «капытку». Гэтак у кананічнай беларускай савецкай этнографіі завецца від клёцак з таркаванай бульбы.

Тыя дробныя клёцкі сваёй формай сапраўды нагадваюць капыткі якойсьці дробнай жывёліны, ну, напрыклад, казы. Вельмі блізкая па назыве і па сутнасці страва вядомая ў польскай кухні: *korytka*. Таксама клёцкі з таркаванай бульбы. Прычым у Польшчы пра іх можна ня толькі прачытаць у энцыклапедыях, але і купіць замарожаны паўфабрыкат у любым супермаркете. У іх гэта папулярны гарнір да мясных і іншых страваў, амаль як у нас макарона. Але: '*korytka*' па-польску — форма множнага ліку. І тады ўзынікае рэzonнае пытанне: ці не «капыткамі», замест «капыткі», мусіла бы называцца гэтая страва па-беларуску? Ці не ўспрыняў нейкі фіксатар-этнограф з расейскага Генштабу польскую '*korytka*' (мн. лік) як беларускі жаночы род? Назвы ўсіх тыпалягічна падобных страваў маюць форму множнага ліку — калдуны, клёцкі, лазанкі, дранікі і г.д. Адкуль узяцца «капытцы»? Спрачаюся з тым, хто рызыкне прапанаваць больш пераканаўчае тлумачэнне, на паўкілे «капыткі», або «капытак» — гледзячы каму пашанцуе.

У суседній Літве аналяг гэтай стравы існуе (матэрыяльная культура ва ўсіх краінах былой Рэчы Паспалітай на працягу стагодзьдзяў была вельмі

блізкай, адрозніваючыся хутчэй нюансамі). І назва таксама мае форму множнага ліку: швільпікай (*švilpikai*), або ў перакладзе — «суркі». Не бяруся меркаваць, чым гэтыя бульбяныя клёцкі нагадваюць нашым паўночным суседзям суродзічаў Чыпа і Дэйла. Але добра, што ў іх страва захавалася ў жывым побыце, і яны нават не задумваюцца, ці гэта падарунак лёсу, заслуга або выпадковасць.

Польская *korytka* звычайна проста гатуюць у падсоленай вадзе; беларускія і літоўскія — спачатку запякаюць на блясе, а потым або тушаць у гаршчку са съмятанай («суркоў»), або ізноў-такі гатуюць у падсоленай вадзе. Прынамсі, калі верыць спрабавальніцы невядомага этнографа-палевіка, мала заклапочанага гістарычнай кампаратывістыкай. Давярай, але правярай — калі ёсьць як. Хаця мне падаецца, традыцыйны літоўскі спосаб наўрад ці быў арганічна чужы беларусам, асабліва тым, хто жыў у палітычна ненадзейнай 100-кіляметровай паласе ўздоўж 700 км літоўскае мяжы.

Алесь Белы

«Капыткі беларускія»

1,2 кг бульбы, 0,5 шклянкі муки, 1 ст. лышчка здору, соль, сода.

Абабраную бульбу надраць на тарцы, адціснуць, дадаць муку, соль, соду, перамяшаць. Атрыманае цеста раскачаць, нарэзцаць прастакутнікамі 3x5 см і выпекчы іх у духоўцы на блясе, змазанай тлушчам.

Перад падачай на стол апусціць капыткі ў падсоленую воду або мясны булён, гатаваць 10 хвілін. Падаць са съмятанай або цыбуляй, падсмажанай на сале.

«Швільпікай»

Бульба — 1200 г, мука — 1 шклянка, 1 яйка, тлушч сывіны — 25 г, съмятана — 50 г, соль.

Для соусу: сырое сала — 75 г, цыбуля — 75 г, съмятана — 50 г (ці съмятана — 100 г і алей — 50 г).

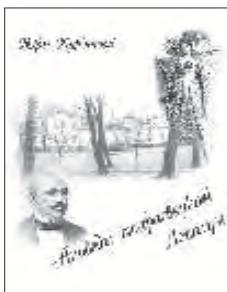
Прыгатаваную ў лупінах начышчаную бульбу пралупскаюць праз таркавальнью машынку і дадаюць муку, яйкі, соль. З атрыманай масы робяць валікі 2 см у дыямэтры, надаюць ім пляскатую форму, наразаюць наўкось цурачки 7 см удоўжкі, кладуць іх на ліст, пасыпаны мукою, ды выпекаюць у духоўцы. Затым цурачки кладуць у рондаль, заліваюць тлушчам ды съмятанай, страсаюць і трохі вытрымліваюць пад крышкай. Перш чым падаць на стол, іх паліваюць соусам з сала, падсмажанага з цыбуляй ды съмятанаю альбо алеем ды съмятанаю.

Мэлядраматычны сэрыял, шпіёнскі роман і фільм жахаў

Усё гэта — гісторыя менскай Лошыцы. Піша Сяргей Харэўскі.

Кніга ў пекнай вокладцы распавядае пра старасьвецкую сядзібу з паркам, дзе некалі балівалі арыстакраты й вырашаліся лёсы цэлага краю. Паводле аўтара, першыя згадкі назывы «Лошыца» ў Літоўскай мэтрыцы датуюцца 1557 г. Праўда, дакладна невядома, ці тычыўся запіс менавіта Падменшчыны. Але вэрсія пра тое, што двор належалі князям Талачынскім, праўдападобная. Далейшымі валадарамі маёнтку былі Тышкевічы, Валадковічы, Друцкія-Горскія... Найболшага росквіту Лошыца дасягнула за Прушынскім ў XVIII—XIX ст. Ёсьць нават звесткі, што ў Прушынскіх гасціняві ў апошні напі кароль Станіслаў Аўгуст Панятоўскі. За Прушынскім Лошыца ператварылася ў шэдэўр садова-паркавага мастацтва з палацавым комплексам, капліцай і дыхтоўнай гаспадаркаю. Стансілаў Прушынскі прымаў тут расейскага імпэратара Паўла I.

Гісторыя апошніх гаспадароў Лошыцы Любанскіх — на-

**Юры Кур'янович.
Аповеды
старасьевецкой
Лошыцы.**

Менск: Бізнесафсэт, 2005. — 96 с.

года для мэлядраматычнага сэрыялу. Кажуць, што пані Ядвіга ўтапілася ў Сьвіслачы з-за няшчаснага кахрання да менскага генэрал-губернатара Мусін-Пушкіна. А няўешны ў сваім горы Яўстах Любанскі закінуў гаспадарку.

Памягтася Лошыца расейскіх,польскіх, нямецкіх акупантагаў. У сядзібе знаходзілася таемная школа КПЗБ і гуманітарная місія ЮНРРА. Недзе тут, у дзікім дзірване, знаходзіцца безыменныя магілы ахвяраў бальшавіцкіх злачынстваў — Лошыцкі Чорны Яр...

Па прачытанні Кур'яновічай кнігі дзівівся, якім цудам

насуперак савецкаму вандалізму ацалела месца. Бальшавікі, калі перараблялі капліцу пад склад, сывінцовую труну Ядвігі Любанскай адправілі на акумулятары для мясцовай МТС.

Мала што зъмянілася ў цяпер. Таму ведаючы цяперашнія маштабы работ у Лошыцы, не могу падзяліць аптымізму аўтара кнігі. Пра добраўпрадаванье й рэстаўрацыю аднаго з самых старажытных палацава-паркавых комплексаў Беларусі гаворыцца з канца 1980-х. З таго часу апроч пабудовы драўлянае вежы пры флігелі й расчысткі съязжынаў мала што зъмянілася. Наадварот, сам палац быў даследаваны «рэстаўратарамі» да аварыйнага стану, як і бальшыня іншых тутэйшых пабудоў. Сытуацыя, аналагічная той, што творыцца па ўсёй Беларусі. Помнікі даходзяць да катастрофічнага стану, пасля чаго іх прасцец зынесьці, чым узнаўляць.

Сёньняшнія рэаліі Лошыцы — барбекю ў засені экзатычных раслін, горы съмецця ў выхаднія дні.

Але кніга Кур'яновіча пра іншае. Пра паданыні, што некалі нараджаліся тут, выдуманыя й рэальнныя трагедыі. Тыя сюжэты, што прыадкрывае аўтар, вымагаюць далейшага развіцця. І танктая кніга — выдатны для таго пачатак.

Вялікі недахоп манаграфіі — адсутнасць пляну сядзібы з ваколіцамі. Ня кожны разъбярэ, што за руіны стаіліся ў шатах вербалозу. І ўжо пэўна, ня кожны чытач самастойна разъбярэ, дзе растуць тыя ці іншыя экзатычныя віды дрэваў, што сакавіта апісаныя ў кнізе. Другі вялізарны недахоп — мізэрны тыраж (180 асобнікаў!). Гэткая захапляльная чытанка мусіць мець куды большыя, у дзесяць разоў, наклады.

НОВЫЯ КНІГІ

**Залівака, А.С.
Сыпіс землеўладальнікаў Менскага павету.** — Менск: НАРБ, 2005. — 100 с.

Першая кнішка А. Залівакі пакідае ўражаныне ляпідарнага канспекту, дзе бракуе пазыцыі аўтара. Затое змест другоі кніжкі складае публікацыя новай гістарычнай крыніцы — выяўлены аўтарам сыпіс землеўладальнікаў Менскага павету за 1901 г.

Казлоў, Л. Р. Стажажытная картаграфія Беларусі. Вып. 1. — Менск: Арты-Фэкс, 2005. — 50 с.: іл.

У альбоме фарматам А3 зъмешчаныя выявы мапаў 1570—1821 г. Укладальнік выданыя мяркуе: «...толькі на старой карце можна знайсці тое, чаго няма ані ў якіх іншых дакумэнтах». У такім стаўленыні да гістарычнай картаграфіі Леў Казлоў не адзіны. Вось апісаныя гравюры XVII ст. «Натхнёныя картаграфіі», зь якіх распачынаецца альбом: «Муз — алегорыя картаграфічнай навукі, водзіць рукој Герарда Мэркатора (1515—1594). Праз акуляры прыглядаецца Пталямэй (87—150). Над картографамі схіліўся пад цяжарами нябеснай сфэры легендарны Атляс, а зусім здаля цярпіва чакаючы вынікаў картаграфічнай працы розныя ўладары — імпэратары, каралі, князі і герцагі».

ADz

Сяргей Вітушка: Я грамадзянін Вялікага Княства Любові

Страціўшы зрок, былы кіраўнік «Талакі» Сяржук Вітушка вучыцца пісаць другі раз, праз адмысловую кампьютарную праграму. Mama myla ramu... Словы сустракаюцца адно з адным, і ён часам заўважае, што гэтыя сустрэчы не выпадковыя. Некалькі такіх словаспалучэнняў ён запісаў.

MORA

A moža, mara mora miera,
A moža, mara — mora miežy?
Čamušci ja ū heta nia vieru.
Sa mnoju zhodny vietryk świežy.

KRAJINA

Na pašparcie zołatam — VKL,
I viza ž minuūščyny ū novi.
Čytajcie, zajzdroście — ja hramadzianin
Vialikaha Kniastva Lubovi.

VINO

I nie vina vina, što ja nia pjany,
I bolš nikoli ūžo nia budu zakachany,
Staŭ razumieć usio dakładna, daskanała.
Kachańnie naradziasia było. Było. Skanała.

EPITAFIJA

Ležučy pad kvitnijecučaj hruškaj,
Razumieju — narešcie ja volny.
Tolki pčołki huduć mnie nad vuškam.
Usie davolny.

АРЦЕМ ЛЯКА

ЕВА ВЕЖНАВЕЦ

Люба — журналістку радыё «Вольная Беларусь». Яе сястра Віка працуе ў газэце «Савецкая Беларусь». Зрэдзь-час яны сустракаюцца на «ненутральны тэриторыі», у сталоўцы, што ляжыць між рэдакцыямі. Але Новы год ім даўядзеца сустракаць разам, у бацькоўскім доме. Раптам высьвятляеца, што выпадковыі Любін спадарожнік па маршрутцы — таксама іх госьць...

Працяг. Пачатак у № 2—5.

Мы спыніліся ля дому маіх бацькоў. Яшчэ адзін сябар бацькавай маладосыці, тут да трох не варажы. Мы пасъмяяліся не без няёмкасыці, распіліся й пайшлі ў дом.

— Мама ў суседзяў, бацька пайшоў па елку, табе загадалі паесыці, — зьвес-іўшы праз парэнчы чорныя буйныя кудзеры, пракрычала Віка — у цёплым махровым халаце.

У мяне ніколі не было цёплага ма-хровага халату, бо я баюся: заўтра ў ім буду сядзець на галавешках і прыкурываць ад іх.

— Добры вечар! — зъянтэжыўся Аляксандравіч.

— О, праходзыце, праходзыце, я хутка спущчуся. Тата казаў, што вы прыедзеце. Васіль Андрэевіч ужо тут.

— Які Васіль Андрэевіч? — запыта-лася я. Мне зусім не ўсьміхалася сьвята-каваць у кампаніі бацькавых прыяце-ляў.

— Ну, дзядзька Вася наш, — сказала Віка, са съмехам разглядаючы мой скіслы твар.

Так заміж сямейнага сьвята з ма-ленькімі падарункамі й сваркамі я пат-рапіла на збор бацькавых сяброў, адзін з якіх хаваўся ад жонкі, другі — ад органаў. Ды яшчэ і разьмяшчай іх, забаўляй заміж таго, каб пайсьці ў свой пакой і заваліцца на ложак. Ну, ды ад-дам іх сястры, як навядзе марафэт.

Я заявіла Пятру Аляксандравіча на кухню й запарыла кавы яму й сабе. Кава была паскудная — бацькі самі ія п'юць, дык і не разъбираюцца. Мы ціха пагаманілі пра тое-сёе. Зьявілася Віка, павіталіся з госьцем і прысела за стол, потым прыехала на ровары маці, прывезла двух дзяцей:

— Вось, у нас будуць. Толя, — (маміна радня), — нагу зламаў у трох мес-цах. І рэбры паскручваў. Жонка павезла ў Слуцак.

— Дзе ён так?

— Ды ў яго маці памерла, і ён выра-шыў анучы яе завезыці ва ўтросыр’ё, здаць на караўкі і гроши атрымаць на Новы год. Наняў каня за тры тысячы,

аповесьць

Шлях дробнай сволачы!

*Вось захацелася зайцам стаць,
Баяцца, хавацца і галадаць,
Арэхавы куст абаронца мой,
Гэтай халоднай зімой.*

З заклёну ўэлскіх чарапуніц

**Ева
Вежнавец —
пісьменьніца.
Жыве ў
Менску.**

выпіў з брыгадірам, пагрузіў анучы і едзе. А каня брыгадзір даў наравістага, такі конь п’яных ня любіць, ну і панес. Толя нагу зламаў, а анучы па полі па-разыягліся. Яшчэ добра, што дапоўз да дарогі, падабралі. Во дорага даліся мацерыны анучы.

Дзяцей заяўлі наверх, дзе яны пасыля хвілі нясьмеласяці ўсчалі гармідар і разбудзілі дзядзьку Васю. Той спус-ціўся да нас з прывітальнымі крыкамі. Наша маленъкая экіпа была ў зборы. Я ўжо вышіла 50 грамаў і загрызла ры-най палачкай, а таму не цырымонілася:

— Ну што, дзядзя Вася, зноў у бягах?

Васіль — траурадны бацькаў брат, вельмі спрытны чалавек. Ён вывучыўся ў Горках, потым скончыў ВПШ, рабіў партторгам у суседнім калгасе. Усе яго-ныя прыступкі я памятаю бліскучы, бо мама ніколі не забывала папікнуць

бацьку посыпехамі брата. Пры Гарбачове дзядзя Вася ўмудрыўся заставацца партыйным пастырам і ганяць з Фінляндый ў Піцер новенькія джыпы (уласнаручна!). Паслья завёў фэрму чарнабурак, прыпаднёўся. У сярэдзіне 1990-х съязміў, што трэба зноў ісьці ва ўладу, пакуль не абадралі, як тую чарнабурук. Ціпер камандуе рыбакамбінатам і, па чутках, неміласэрна крадзе. Залетася дзядзька Вася пераседжваў у нас два месцы — на яго наехала праکуратура. Потым справу закрылі, і ён вярнуўся на камбінат. Рабочыя ў яго зарабляюць па сто даляраў, нават страйк рабілі — бяз толку.

— Ты б ужо памаўчала, не писавала людзям съята, — сказаў бацька, упітай ад маці скормліваючы вінэграт мадагаскарскому прусаку, што сядзеў у яго ў кішэні. Прусак зашыпец, бацька хуценька пакінуў кухню.

— Думаеш, людзі ня ведаюць, што ў цябе малахітавы рукамыйнік? — налягала я. Акурат сёньня я чула пра гэта ў маршрутцы.

— Які малахітавы рукамыйнік?! — усхадзіўся дзядзя Вася. Што за бздуры! У якой маршрутцы? Калі Кандраценя такое казаў, я ў яго ліцэнзію забяру!

Ягоная глыбока пасаджаныя очы ўпіліся ў мой твар. Нос-турок пачырвянеў. Дзядзя Вася — моцны, сымпатычны мужык, кулак, жулік і авантурист, народжаны быць багатым. Такога падражніц — адно задавальненне.

— Шоркаесься па маршрутках, зьбіраеш плёткі, а тады цыгнеш у дом. Што за натура такая паскудная? — зазлавала Віка.

— Чуткі — сродак масавага пераказу, — сказала я. — «Гоман Арэсы» зачынілі, адзін апазыцыянэр быў — Лапотка, дык і таго ўпяклі за крадзеж матыцька, твой сябручок, між іншым, упёк, дзядзечка. А сам на канфіскаваных маторках рыбу глушыць у цябе на камбінаце! Што ж нам застаецца — толькі чуткі. Ну і гадасыці ж пра вас гавораць — і пра цябе, і пра галоўурача, і пра праکурора. Крадзяще, п'яце, баб возіце, кумоў паўсюль насадзілі! Ох, дачакаесься вы хутка!

— Глядзі, сама не дачакайся. Прыкроюць тваю лавачку, куды ты потым дзенесесь?

— А ў яе пляны ёсьць — часнык будзе вырошчаць або сірот з інтэрнату, — наябеднічала Віка, перад якой я неяк разъзвівала пражэкты ратунку. — Ды толькі хто табе дзяцей даверыць?

— Тады я буду жыць на бацькаву пэнсію! — сказала я. — А ты, дзядзя

Вася, падкінеш мне печкурка-другога?

— А дзе ты падзела футра, што я табе даваў? Віка носіць, а ты што, прапіла?

— Бінакль купіла, паляўнічыя боты, потым канъяку на вясельле. Але ўсё ляслула — і арніталётія, і вясельле, і чарнабурка.

— А ў мяне такая шапка была — андатраваў! — улез Аляксандравіч. — Я тады цхам камандаваў на «Інтаграл», тэхніку рабілі, такую тэхніку, што Японія не дакажа. Дык прыехаў Лігачоў, пацалаваў мяне. А я праводзіў іх на марозе бяз шапкі. А Лігачоў звычайно шапку і на мяне надзеў. Я па тых часох зарабляў па 1200 рублёў, дзіве кватэры меў, і сынам пабудаваў. І свабодна тады жылося, па-людзку! А гэтая перастройка вось што нарабіла. Якога важдзя сабе на галаву пасадзілі! Ад Японіі на 17 гадоў адстаём! И рабочыя мае тады добра жылі — па 300—400 зараблялі. Ты колькі зарабляў на сваёй базе? — звярнуўся ён да майго бацькі, які вярнуўся без прусака.

— Ну, бывала, і па 500.

— У яго 27 тысяч у ашчадкасе ляслула. Я кажу: купі дзеўкам кватэры і па машыне, дык не — «дурная баба, дурная баба!» А потым за тყы грошы купілі канапу ў туфлі! — падначыла маці.

— Хадземце да стала, съязмнела ўжо, — запрасіў бацька.

За чаркаю мы й сварыліся далей. Міла, па-сямейнаму. Я яшчэ пасыпавала посуд мяніць.

— І нашто быў гэтыя перастройкі! Усе людзі жылі роўна, хораша! — завёў Аляксандравіч.

— А чаму мы павінны жыць роўна? — не пагадзіўся дзядзя Вася. — Я сем гадоў вучыўся: у Горках, у Менску, у Москву ездзіў на падвышэнне кадраў, машыны ганяў, у мяне лісы два разы выдыхалі, ледзь падняўся, не лайдакаваў у калгасе, не круціў быкам хвасты. Вось і не ламлю цяпер ног за караўкі! Як чалавек разумны, дык ніколі не прападзе, і ў вайну жыць будзе.

— Ды справа ў тым, што ты мог бы добра жыць, не хаваючыся ў нашым цокалі ад праکуратуры, ня ліжучы никому задніцы. Дай няячаныя людзі таксама трэба каб жылі. Што гэта за падрадкі, калі выжываюць толькі самыя спрытныя? А астатнім што — у шворку лезыці? — я перайшла на ты. — Ды і ў мяне было б сёе-тое. Я б сама сабе чарнабурку купіла, дзядзя Вася!

— Любка, ты пралягаеташ пры ўсякай уладзе. Ты думаеш, як апазыцыя прыйдзе, дык ты станеш кім-небудзь? Басячка была, басячка і памрэш! Будзеш, бы

тая амяла, вісець паміж небам і зямлёю! Паставяць цябе газэтай кіраваць? Не. Газэтай кіраваць будуць тыя, хто й цяпер кіруе, бо гэта праца заўсёды адноўлькавая. Трэба працаваць і ўзьбірацца наверх. Як выходзіць, так і ўзьбірацца. Ну, сыдзе ён, а хто будзе раёнамі кіраваць, міліцыяй, абласцямі? Ты думаеш, мы толькі гарэлку п'ём і дзевак возім? Мы ўладу трываем, парадак, пры нас краіна працуе! Газ ідзе, мышныя едуть, дарогі латаюцца, гаўнакачкі гаўно качаюць, вуліцы мятущі, і адмарозкі ў турмах сядзяць. А ты толькі сядзіш і вякаеш.

— Я ня ведаю, відаць, вы і праўда вялікія спэцыялісты, але мяне ад вас ванітуе. Чаго вы душыце ўсіх, ёсьць загад ці не? Чаму агэпшнік Слава Лук'яненка ня можа нават выратавальнікам уладкавацца і з голаду сям'я пухне? Што за гаўно такое?

— Ды таму што калі я ня буду душыць і ціснуць, дык другі будзе, а мяне скінуць і ўсе гізунды вышынтуць. Я бачу, як мой намеснік пада мной стараеца — яшчэ большая съвінья некалі будзе.

— Цікава, — сказала я. — А чаго гэта вы такія съмелыя? А раптам хто-небудзь пойдзе і дакладзе пра вашыя настроі? Я пайду і напішу, дапусцім.

— Уй, ідзі! Бяжы, ляці! Хто гэтага ня ведає? — махнуў рукою дзядзя Вася. І тут на экране ўзынкі Вічын шэф — па ўсіх даступных каналах!

— А гэтае сіплоцьце я трыванцаты раз на Новы год слухаць ня буду, хоць задушыце, — сказала я. — Пайду ў альтанку, а як скончыцца камланыне, пакліцце мяне, я прыбягу на шампанскэ!

Я ўзяла велікодную съвetchку велічынёю з гарбузок, швэдзкія запалкі й пляшку віна. Дзеці захацелі ісьці са мною — паглядзець, як у кустоў съвятынную вайку. Мы запалілі съвetchку і маленькай працэсіяй абышлі двор. Съвяточны настрой нарэшце разросся ўва мне так, што на іншыя й месцы не было. Я ўсё бачыла ў іншым съвятыле. Зоры, зімовы хмель на альтанцы, альховы лес, зарасці абліяпіхі ў тысу, чорныя плоты, які бацька пакрыў адпрацаванай алівай, аддаленая агні вясковых хатаў, трапяньне съвetchкі. Зы нічога скандытраўвалася дзіва: загарлапанілі пеўні. Потым забрахалі сабакі.

І я закрычала:

— Ура! Дзеткі! Чуець?! Пеўні пераజывашаць, што скончыўся іхны год, а сабакі радуюцца, што іхны настаў! Цяпер усё зьменіцца!

Працяг будзе.

Роздум інквізытара на руінах Акудовіча

Філёзаф Пётра Рудкоўскі ОП на старонках часопісу «Наша Вера» адгукнуўся на самы шумны мэтафізичны трактат 1990-х — «Мяне німа» Валянціна Акудовіча. Чаму ён палічыў патрэбным гэта зрабіць? Ён адказвае на пытаньне нашага карэспандэнта.

Ідэя напісання «адказу» ўзынікла падчас майго лажання па ўкраінскіх Карпатах увесень 2004 году. Але яна, гэтая ідэя, мела свой крэзіс...

Перад выездам у горы я доўга мучыўся: што ўзяць з сабой пачытаць? Заплечнік быў так напакаваны, што можна было спадзявацца ўпхнуць туды ня больш за адну кніжку. Выбар паў на Акудовічава «Мяне німа». Мне тады вельмі хаделася пачытаць нешта зь беларускай філязофіі.

На першым супынку я ўзяўся чытаць... Першае чытаньне скончылася праз паўгадзіны і то скончылася, здавалася б, канчаткова. Акудовічавы разважаныні пра «Слова», пра «Словабога», пра «хітрыкі Яна Багаслова» здаліся мне такімі плыткамі, што я вырашыў: гэтага досыць. Німа сэнсу цягнаць гэту пісаніну на сваіх плячах цэльня два тыдні.

Выдрук кнігі я прыматаў да дрова з надпісам: «Беларуская філязофія. Бяры й чытай!»

Цалкам магчыма, што дзякуючы гэтаму якісь аматар гор зусім выпадкова набыў Акудовічав твор.

Неўзабаве я заўважыў, што прачытаныя і недаацэненыя мною радкі зь «Мяне німа»нейк настойліва пульсуюць у мaim розуме. Адкінутая мною кніга ўвесь час размаўляла са мной. І я, хоцькі-няхоцькі, увайшоў зь ёю ў дыялёг.

Менавіта тады і там, на вяршынях Гавэрлы і Попавай гары, узынік зарыс майго «адказу»... Варнуўшыся ў Кракаў, я ў першую чаргу

Пётра Рудкоўскі
(нар. у 1978 у
Канвелішках,
Воранаўскі раён) —
філёзаф, тэоляг.
Ляўрэат прэміі
часопісу «ARCHE»
«За сумленнае
слова» за 2005 год.

...Адкуль Акудовіч ведае, што Бога па-за тэкстам німа?
Адкуль ён ведае, што пасля съмерці — съмерць? Ці ён ужо быў памёршы, даведаўся, што нічога пасля съмерці німа, і цяпер ласкава нам гэта аб'явіў?

— Мяне німа, —
кажа жывы
Акудовіч.

— Быў. Ёсць. Буду.
— Кажа памёрлы
Караткевіч.

— Бог памёр,
—
кажа Ніцшэ.

— Ніцш памёр,
—
кажа Бог.

кінуўся да кампутара і пачаў сквапна чытаць «Мяне німа». Я ня ведаю, ці мой «адказ» трэба называць адказам. Тоэ, што апублікавана ў «Нашай Веры», — гэта ня столькі *адказ*, колкі *пытанье*. Пытанье, скіраванае да самога сябе, да Акудовіча і да Госпада Бога... Мяне ўразіў «экзыстэнцыяльны цяжар» гэтага твору. Так, ён быў «ніправільны» ўва ўсіх сэнсах: філозофічным, антрапалагічным, псыхалагічным (ня кажучы ўжо пра багаслоўскі!). Але гэта быў той тып

«ніправільнасці», які я заўсёды любіў і які заўсёды натхняў да пошукаў і фармулявання новых пытаньняў...

Мой «адказ» Акудовічу ёсць пытаннем-выклікам у бок клясычнай тэалёгіі, якая прэтэндуе быць *ведай-аб-Богу*. Гэты «адказ» ёсць дэструкцыйнай багазнаўства на карысць *багаслоўя*. «Багазнаўства» імкненца даць канчатковы адказ на «межавыя пытаньні» (пра быццё, пра сэнс, пра замагільнае жыццё) і тым самым «замарожвае» ня толькі дыялёг унутры супольнасці вернікаў, але і дыялёг з Богам! «Багаслоўе» — гэта слова-аб-Богу, дзе «слова» значыць кволае і нестабільнае быццё. Слова — гэта адначасова неспакойная,

імпэтная і энэргічная істота, здольная адкрываць у чалавеку ўсё новыя і новыя глыбіні... «Знаўства» стварае ілюзію пэўнасці і ёсць простай дарогай да пыхлівасці і самаўзвышэння. «Слова» чыніць чалавека больш пакорным і талерантным. «Знаўства» нараджае спакусу *навяртаць* іншых на праўду, а «слова» пабуджае любіць іншых у імя праўды... «Веда напаўняе пыхай, а любоў будзе», — гэта слова сцвятога Паўла.

Я асабіста глыбока перакананы, што Акудовіч быў супраць Бога ёсць насамрэч бунтам супраць *багазнаўства* ў тым сэнсе, у якім я тутака прывёў. І я вырашыў папросту трансфармаваць Акудовічаў бунт у крытычную рэфлексію над хрысціянскай тэалёгіяй. Рэфлексію, якая ў глябальнym маштабе ня ёсць чымосьці новым, але якая ў беларускай часа-прасторы, магчыма, і трохі нетыповая.

Супольнасць *вернікаў* павінна ажыцвіць першапачатковое значэнне і інтэнцыю такіх панятак, як «вера», «догма», «ісціцна». *Вернікі* павінны паставіць пытанье, чаму Бог хадеў, каб мы свой дыскурс аб Ім называлі *верай*, а ня ведай, чаму галоўныя тэзы аб Ім называем *догмамі*, а не наўковымі дадзенымі, і чаму *ісціцна* мае сымбалічную структуру, г.зн. пазбаўленая адназначнасці... Бог хадеў, каб мы наследавалі Ягонае прыніжэнне, а не імкнуліся да съвецкага панаванья і здабыцца палітычнага ўплыву. Гісторыя Царквы паказвае, як часта Божая воля ігнаравалася ў гэтым пляне...

...Аднойчы я даведаўся, што Акудовіч — гэта ня толькі філёзаф і літаратар, але таксама альпініст і аматар гор. Ці не сымбалічна, што мой «адказ» яму паўстаў менавіта падчас вандроўкі па гарах? Гэта выпадковасць — сказаў бы Акудовіч. Гэта Прадбачнасць — сказаў бы я. І тут зноў адкрываецца *прастора* *рэзнасці*, *рэзнасці*, якая патрабуе шмат добраў волі і інтэлектуальны мабільнасці.

Артыкул Пётры Рудкоўскага **«Мяне німа: роздум інквізытара на руінах Акудовіча»** чытаіце ў №4 часопісу «Наша вера» за 2005 год. У Інтэрнэце на media.catholic.by/nv.

Сеў дракончык

Сеў дракончык
на балькончык,
зьеў фіранку
і вазончык.

Мы дракона не баімся,
Мы зь ім разам весялімся:
— Залятай да нас у хатку,
Будзем есьці шакалядку!

«Песьні Свабоды» выйдуць за мясяц да выбараў

Кіраўнік прадусэрскага цэнтру «VoliaMusic» Руфер заявіў, што ўсе дасланыя купоны, у якіх самі слухачы прапаноўвалі свой съпіс «Песьні свабоды», ужо апрацаваныя. Праз звычайную і электронную пошту прыхільнікі беларускай музыкі даслалі каля тысячы купонаў, усяго было названа 317 песьні. Тых, якія называліся менш за трох разы, аказалася роўна сорак.

Дыск «Песьні Свабоды» будзе скамплектаваны і выдадзены 19 лютага.

Лідэры апытаўніц — «Радыё Свабода» («Уліс»), «Белакрылы анёл» («Zet») і «Паветраны шар» («N.R.M.»).

Часта называліся песьні з супольных праектаў — «Народна-га альбому» і «Я нарадзіўся тут». Але на дыск увойдуць ня ўсе сорак, кажа Руфер. Бо ўлічваліся густыя не толькі слу-

хачоў, але і выдаўцы. Таму, апрош бальшыні названых у рэйтынгу твораў, уладальнікі дыска пачуюць песьні ліцэйскага праекту «Партызанская школа», рагытэтныя творы зь нявыдадзенага супольнага праекту на вершы Ўладзімера Караткевіча. «Песьня ў Свабоды» ня будзе ў вольным продажы — дыск атрымаваюць толькі, хто ўзяў удзел у яго стварэнні, даслаўшы купоны з сваімі адрасамі.

Таксама «Песьні Свабоды» можна будзе замовіць, праз e-mail pesni2006@tut.by. Руфер абяцае, што «Песьні Свабоды» — не апошні такі праект.

Наступным можа быць зборка караоке найбольш вядомых беларускіх песьні. Ці нешта іншае? Сваймі ідэямі слухачы могуць падзяліцца на форуме <http://music.fromby.net/sliberty>.

СМ

Тройчы гросмайстар

Георгі Пятровіч — знакаміты гулец у шашкі родам зь Цімкавіч, але жыве ў Менску жыцьцём сярэднестатыстычнага пэнсіянэра. Яму 65, фізык-тэарэтык, выкладаў у БДУ побач са Станіславам Шушкевічам.

Сп.Пятровіч — адзін з найболыш тытулаваных шашыстаў краіны. Выиграваў завочнае першынство СССР, ня раз быў чэмпіёнам Беларусі. Цяпер — адзіны ў краіне «тройчы гросмайстар»: паводле вэрсіі Міжнароднай

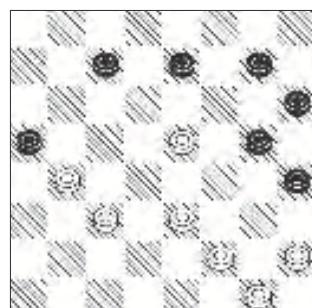
асацыяцыі расейскіх шашак, Саюзу аматараў шашачнай гульні і ФМЖД (Сусъветная федэрация шашак).

У Х чэмпіянаце съвету па перапісцы, што завяршыўся ў лютку, Г.Пятровіч заняў 2-е месца. Гуляў ня дзеля грошай — гучны тытул віцэ-чэмпёна прынёс каля ста доляў, — а дзеля творчасці. Тры дзесяткі ўдзельнікаў з краін СНД, Балтый і Ізраілю шчыльна разъмісьціліся ў турнірнай табліцы. Дасягненыне беларускага гросмай-

стра тым больш уражальнае, што ў час чэмпіянату ён пе-ранёс інсульт, браў водпуск,

але давёў турнір да канца. Разам з ім гулялі яшчэ двое беларусаў — Сяргей Ісаенка з Мазыра, які ўвайшоў у «дзесятку», і Віктар Яфіменка з Гродні.

Вольф Рубінчык

Ваш ход

Г.Пятровіч — К.Саўчанка (Ізраіль). Партыя з VII чэмпіянату съвету па завочных шашках-64, вэрсія ФМЖД. Беларус правёў файную камбінацыю. Знайдзіце яе.

Анка: 1. e7 g6 2. f7
е6 3. cd4 ae5 4. g2 eg3 5.
g8X
ee1 3. cd4 ae5 4. g2 eg3 5.

У Турын без «турыстаў»

Беларускія надзеі на мэдаль на ХХ Зімовай Алімпіядзе — фрыстайл, біятлён і Сяргей Далідовіч у лыжных гонках.

Усяго ў Турын выпраўлялася 28 беларускіх спартоўцаў, што выступаюць у шасці дысцыплінах. У Мінепорту вырашылі «турыстаў» гэтым разам на Алімпіяду ня везыць.

Самая прадстаўнічая каманда — па біятлёне: дзесяць чалавек (Алег Рыханкоў, Аляксандар Сыман, Рустам Валіулін, Уладзімер Драчоў, Сяргей Новікаў, Алеана Зубрыва, Кацярына Іванова, Людміла Ананька, Вольга Назарава, Ксенія Зікункова).

Алег Раявец

Нацыянальная каманда па лыжных гонках складаецца з сямі чалавек: Сяргей Далідовіч, Вольга Васіленак, Алеана Санынікава, Людміла Шаблоўская, Віктарыя Лапаціна, Кацярына Булаўка. Па фрыстайлі — з шасці чалавек: Зыміцер Дащчынскі, Аляксей Грышын, Зыміцер Рак, Антон Кушнір, Ала Цупер, Асоль Сылівец. Скакаць на лыжах з трампліну пачалі Максім Анісімаў і Пётр Чаадаев. У шорт-трэку, канькабежным спорце, фігурным катаныні Беларусь будуць прадстаўляць па адным чалавеку (Юлія Елсакава, Святлана Радкевіч, Сяргей Давыдаў адпаведна). 117 гадзін этэру абяцаюць беларусам каналы «Лад» і БТ.

Для фрыстайлістаў апошній прыступкай да Турына быў чэмпінат Беларусі ў Раубічах.

Расклад трансляцыяў спартовых спаборніцтваў і ўрачыстасцяў з удзелам беларусаў

Пятніца, 10 лютага

Адкрыццё Алімпіяды. Пачатак а 21.00.

Субота, 11 лютага

Біятлён. Мужчыны. Індывідуальная гонка. 20 км. 14.00.

Нядзеля, 12 лютага

Лыжныя гонкі. Жанчыны. 7,5+7,5 км. 11.00.

Лыжныя гонкі. Мужчыны. 15+15 км. 14.45.

Скакі на лыжах з трампліна. Сярэдні трамплін. 19.00.

Панядзелак 13 лютага

Біятлён. Індывідуальная гонка. Жанчыны. 15 км. 13.00.

Аўторак, 14 лютага

Лыжныя гонкі. Камандны спрынт. Жанчыны. 12.20.

Біятлён. Спрынт. 10 км (мужчыны). 14.30.

Серада, 15 лютага

Шорт-трэк. Жанчыны. 500 м. Пачатак а 20.30.

Чацьвер, 16 лютага

Лыжныя гонкі. Жанчыны. 10 км (клясычны стыль). 11.00.

Біятлён. Жанчыны. Спрынт. 7,5 км. 13.00.

Фігурнае катаныне. Мужчыны. Адвольная праграма. 20.00.

17 лютага, пятніца

Лыжныя гонкі. Мужчыны. 15 км (клясычны стыль). 11.00.

18 лютага, субота

Лыжныя гонкі. Жанчыны. Эстафета, 4x5 км. 10.45.

Біятлён. Мужчыны. Гонка пе-расьледу, 12,5 км. 15.30.

Скакі на лыжах з трампліна. Вялікі трамплін. 19.00.

Шорт-трэк. Жанчыны. 1500 м. 21.15.

19 лютага, нядзеля

Канькабежны спорт. Жанчыны. 1000 м. 18.00.

21 лютага, аўторак

Біятлён. Мужчыны. Эстафета 4x7,5 км. 13.00.

22 лютага, серада

Лыжныя гонкі. Жанчыны. Спрынт. 15.00.

Лыжныя гонкі. Мужчыны. Спрынт. 15.15.

Фрыстайл. Акрабатыка. Жанчыны. 19.45.

23 лютага, чацьвер

Біятлён. Жанчыны. Эстафета 4x5 км. 13.00.

Фрыстайл. Акрабатыка. Мужчыны. Фінал. 19.30.

24 лютага, пятніца

Лыжныя гонкі. Жанчыны. 30 км. 12.30.

25 лютага, субота

Біятлён. Гонкі з масавым стартам у мужчын і жанчын. 11.00, 13.30.

Шорт-трэк. Жанчыны, 1000 м. 20.45.

26 лютага, нядзеля

Лыжныя гонкі. Мужчыны, 50 км. 11.00.

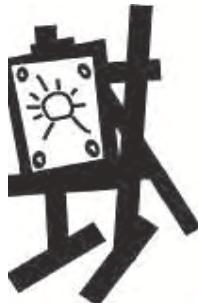
Закрыццё Алімпіяды. 21.00

КАНЦЭРТЫ

Нонканфармізм Жывы

10 лютага (пятніца)
 у сядзібе БНФ
 (Варвашэні, 8)
 прэзентацыя твору
 Алеся Мары «За
 элегантную победу»,
 альбо «Адмарозкі».
 Пачатак а 18-й.
 Праграме: сатыра, гумар,
 выступ бардаў.

Беларуская лютня

11 лютага (субота) у Моладзевым тэатры эстрады (Маскоўская, 18) пройдзе канцэрт лютневай музыкі. Выступаюць найвядомейшыя калектывы: гурты «LITUUS», «Крылы часу», лютністы Ільля Кубліцкі, Тацяна Бяльковіч. Пачатак а 19-й.

СПОРТ

Тэніс. Кубак Дэвіса. I/8 фіналу. Беларусь—Гішпанія

10—12 лютага (пятніца—нядзеля)
 Менскі футбольны манеж (пр. Пераможцаў, 20).
 Макс Мірны і Уладзімер Ваўчкоў супраць Давіда Фэрэра, Томі Рабрэда, Фэрнанда Вэрдаска й Фэлісіана Лопэса.

10 лютага. Пачатак а 14-й.
 11 лютага. Пачатак а 14-й (парная гульня).
 12 лютага. Пачатак а 13-й.
 Склад параў стане вядомы ў чацвер.

Хакей з шайбай. Кубак Эўропыкліку
 10—12 лютага. Горадня. Лядовы палац.

10 лютага

Польшча—Украіна. 15.00.
 Беларусь—Эстонія. 18.30.

11 лютага
 Украіна—Эстонія. 13.30.
 Беларусь—Польшча. 17.00.

12 лютага
 Эстонія—Польшча. 13.30.
 Украіна—Беларусь. 17.00.

КІНО НА DVD

Master Records

Норкі
 Трагікамедыя, Чэхія, 1999, расейскія субтрыты, рэж. Ян Гжэбк. У ролях: Міраслаў Дануціл, Іржы Кадэт. Чэхія 1967—1968 гг. Гісторыя кахраны, амэрыканскіе кіно — і «пракская вясна» вачыма падлеткаў. Сама папулярныя чэскі фільмы 1990-х.

Менск, Кісялёва 12, 643-21-08

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 11 лютага

БТ, 17.25

«Маем рэчы».

Беларусь, 2006, рэжысэр і вядоўца Алеся Матафонаў.

Тэлевізійная перадача.

Выпуск прысьвечаны матацыклу «Нёман».

«Лад», 22.05

«Пасыль жыцьця».

Францыя—Бэльгія, 2002, рэж. Люка Бэльво.

Крымінальная мэлядрама.

Паліцыянт Паскаль падтрымлівае сваю жонку—марфіністку і вядзе вышук... Прэмія «Сэзар» за найлепшы мантаж. Каціна — апошняя частка з крымінальнай трылогіі Л.Бэльво. Ролі выконваюць: Дамінік Блян, Жыльбер Мэлькі, Арнэла Муци.

СТВ, 00.00

«Слон».

ЗША, 2003, рэж. Гас ван Сэнт.

Драма.

Мінімалістычны твор Гаса ван Сэнта пра разныню ў школе. Прыв Канскага фэсту.

Нядзеля, 12 лютага

АНТ, 11.35

Купалаўскі тэатар

10 (пт) — «Кім».
 11 (сб) — «Івона, прынцэса Бургундзкая».
 12 (недз) — «Таполевая завея».

Ранішнія спектаклі

12 (недз) — «Афрыка».

Малая сцэна

11 (сб) — «Беларусь у фантастычных апавяданнях».
 12 (недз) — «Дзіке паліваньне карала Стаха».

Тэатар беларускай драматургіі

11 (сб) — «Айбаліт, Бармалей, пра жывёл і Брадвэй».
 11 (сб) — «Жанчыны Бэргмана».
 12 (недз) — «Чорны квадрат».

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Кахранье падчас вайны

Новая Францыя (Nouvelle France).

Канада—Францыя—Вялікабрытанія, 2004, каляровы, 142 хв.

Жанр: эпічная мэлядрама.

Адзнака: 7 (з 10).

Сярэдзіна XVIII ст. Англія і Францыя ваююць за кантроль над Кацадай. Сялянка й нашчадак багатага роду закахаліця адно ў аднаго.

Нетаропкі гістарычны эпіс зацягвае. Дакладныя касыцюмы, палітычныя інтрыгі, бязладзідзе — ня проста фон для кахрання. Героі — удзельнікі гісторыі, а лёс Новай Францыі, які пераходзіла з рук у руки, нагадвае лёс Беларусі. Мары-Лю і Франсуа — гэта беларускія героі падчас вайны, толькі ў канадzkіх рэаліях.

Каціна Жана Бадэна — гарманічная вывераная. Жарсыці не набываюць характар гістэрыкі; кахранье стрыманае, кожны гістарычны предмет не крываецца аб раскошы, а проста ёсьць. Гісторыя кахрання ўскладнена на толькі палітычнымі пэрыйэтлямі: перашкоды чыняць юрлівы інтэнданту, настырманы лепшы сябра, кюрэ, які разрывываецца паміж пабожнасцю й закаханасцю (бліскучая роля Жэрара Дэпард'е).

Актorskая гульня Наэмі Гадэн-Віньё (Мары) і Давіда Ля Э (Франсуа) разаб'е не адно глядацкае сэрца, а маленькая Жульет Жасьлен у ролі дачкі Мары дэманструе ўсе прыкметы будучай зоркі.

Можна толькі пашкадаваць, што каціна «Новая Францыя» амаль нікім не ўбачаная. Але глядзяч можа выправіць сітуацыю.

Андрэй Расінскі

...улады сапраўды змагаліся зь бюракратызмам.

«Два мільёны подпісаў! Ён што, хоча каб мы патанулі ў папяровай багне?! Адпаведна з загадам прэзыдэнта аб барацьбе зь бюракратызмам, мы здымаем кандыдатуру Аляксандра Лукашэнкі з удзелу ў выбарах.

...паглыбленыне беларуска-расейскай інтэграцыі было прызнана алімпійскім відам спорту.

— Працягваем наш камэнтар. Амэрыканец заглыбіўся ўжо на трэх мэтрах і хутка дасягне крапкі «пачатак перамоваў аў адзінай валюце». Японскі спартовец — на 2,5 м. Але якую незвычайную тактыку прадстаўнік Беларусі!

...беларуская апазыцыя вырашила пазбавіць рэжым хаўрусьнікаў на Блізкім Усходзе.

Рэдактар:
Заходзьеце, Лёлік.
Вам заданыне:
намалюйце нам
пранока Мухамада.

У НУМАРЫ

Алімпіада-2006

Хто, што і калі.
Старонка 45.

Сяргей
Вітушка

«Я грамадзянін
Вялікага Княства
Любові».
Старонка 39.

Златка,
луста
і хадун

Сетка бістро «Хутка-
смачна»
беларусізавала
назвы сваіх
продуктаў.
Старонка 7.

Насустроч
сонцу

Выстава фатаграфій
Баўгаўзу ў Музэі
сучаснага мастацтва.
Старонка 33.

Папаўненьне
ў саборы

беларускіх святых.
Старонка 36.

ЖАРТЫ

— Чаму па артыкуле Крымінальнага
кодексу Беларусі за образу
прэзыдэнта пакарана так мала
людей?

— Таму што ніхто не жадае асабісту
адказваць за тое, што і так усе
ведаюць.

* * *

Беларускія рок-фэстывалі:
«Рок за баброў у Бабруйску».
«Рок за ракаў у Ракаве».
«Рок за Барысоў у Барысаве».
«Рок за бараноў у Баранавічах».
«Рок за сланоў у Слоніме».
«Рок за жабаў у Жабінцы».
«Рок за кобраў у Кобрыне».
І галоўная падзея году — «Рок за
жлобоў у Жлобіні».

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ПАКОЙ

**Тэрмінову здыму пакой ці аднапакаёвую кватэру пры-
нам на 5—6 месяцаў. Студэнтка МДПУ. Т.: 666-88-09**
**Сыцілы хлопец бяз школных звычак здыме пакой. З
усімі прапанавамі звязацца па тэл.: 8-029-251-25-31**

ПРАЦА

**Праланую свае паслугі як знаўца беларускай мовы (рэз-
тытарства, выкладанье, рэдагаванье і інш.). Т.: 294-13-
38. Святлана**

КНІГІ

**Праланую кнігі: «Беларуска-польскі размойнік», К.Акула
«Змагарныя дарогі», Насовіч «Слоўнік беларускай мовы»
1870 г., «Беларуска-расійскі слоўнік» Байкова і Некрашэ-**

«НН»
100 ГАДОЎ З ВАМІ

У Думе і каля Думы

Засяданье 5 лютага. Прыступа-
юць ізноў да чытаць закону аб
змаганні з п'янствам. Дэпутаты саб-
ралося мала; у Думе сонная атмас-
фера.

Вільня. 7-га лютага раніцай не-
спадзейкі памёр дэпутат Госдумы ад
Вільні Язэп Монтвіл. Нябожчык быў
добра вядомы віленччыкам як чалавек,
каторы шчыра працаваў для тутэй-
шага грамадзянства, заводзячы шко-
лы, прытулкі для бедных дзяцей.

**«НН». №6. 10 лютага
1911 г.**

• Прыватныя абвесткі ў «НН» (ня больш
• за 15 словаў) дасылайце поштай (a/c
• 537, 220050 Менск), праз e-mail
• (nn@promedia.by) або разъмяшчайце
• на форуме сайту www.nn.by. Дыска-
• рытайцеся!

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Алесю Х. з Краснага. Ваш запыт пера-
далі А. Сідарэвічу. Праўда, ён больш да кра-
язнаўцы, чым да гісторыка.

Зымітру К. з Минску. «Тры абліччы ад-
най панны» — нармальны этуд-стылізацыя.
Не для «НН». Аддайце ў «Паміж» ці т.п.
Калі далей пісаць, раім цвёрда тримацца
пэўнага клясычнага фармату — навэля, ра-
ман і г.д. Гэта дысцыплінне і спрыяе.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская

галоўны рэдактар Андрэй Дынько

фотарэдактар Ацём Лява

нам. галоўнага рэдактара Андрэй Скурко

мастакі рэдактара Сяргей Харэўскі

выдавец і заснавальнік Фонд выдання газеты

«Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фар-

матам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Вывадца «беларускі Дом друку».

Менск, пр. Ф. Скарны, 79. Рэдакцыя не нася адказнасць за звесткі рабітчы-

ных абвестак. Кошт свабодны. Пасведчаныя аб регістрацыі пэўнадынчнага

выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзене Міністэрствам інфармацыі

Рэспублікі Беларусь. Юрдычны адрес: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п.

112, Р/р 301521200012 у МГД ААТ «белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2421. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 08.02.2006.

Замова № 758.

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/2а